

Ειδική έκθεση

Η Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία

Επωφελής τόσο για τους πρόσφυγες όσο και για τις κοινότητες υποδοχής, χωρίς όμως να διασφαλίζονται ακόμη ο αντίκτυπος και η βιωσιμότητα

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-X
Εισαγωγή	01-09
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου	10-15
Παρατηρήσεις	16-108
Υλοποιώντας τις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει το 2018, η Επιτροπή βελτίωσε τη λειτουργία της Διευκόλυνσης	16-33
Στην εκτίμηση αναγκών που διενεργήθηκε το 2018 δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στις δημοτικές υποδομές και στην κοινωνικο-οικονομική στήριξη	18
Η Επιτροπή μείωσε τον αριθμό των χρηματοδοτικών μέσων, με αποτέλεσμα τον εξορθολογισμό της βοήθειας και τη βελτίωση του συντονισμού	19-20
Η Επιτροπή επιδιώκει τη βαθμιαία παράδοση των έργων στις τουρκικές αρχές	21-24
Η Επιτροπή βελτίωσε σημαντικά την αποδοτικότητα των έργων παροχής βοήθειας σε χρήμα	25-26
Η Επιτροπή επιχείρησε να βελτιώσει το περιβάλλον λειτουργίας των (διεθνών) ΜΚΟ, αλλά τα αποτελέσματα είναι περιορισμένα	27-28
Η Επιτροπή βελτίωσε το πλαίσιο παρακολούθησης	29-33
Τα έργα του δείγματος ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων, αλλά σημείωσαν καθυστερήσεις και τα έξοδά τους δεν αποτελούσαν αντικείμενο συστηματικής αξιολόγησης	34-63
Τα έργα εγκρίθηκαν εγκαίρως και ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων	35-48
Η υλοποίηση των έργων καθυστέρησε σημαντικά για διάφορους λόγους	49-53
Η Επιτροπή δεν αξιολογούσε συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων των έργων	54-63

Οι προγραμματισμένες εκροές έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής, αλλά τα ζητήματα του αντικτύπου και της βιωσιμότητάς τους δεν καλύπτονται επαρκώς	64-108
Μολονότι τα έργα παρήγαγαν εκροές, η εστίαση στον αντίκτυπο ήταν περιορισμένη	65-86
Η αντίδραση της Επιτροπής για την αντιμετώπιση του αντικτύπου των σεισμών στα έργα της Διευκόλυνσης ήταν άμεση	87-97
Η Επιτροπή διασφάλισε τη βιωσιμότητα των έργων υποδομής, όχι όμως και των έργων κοινωνικο-οικονομικής στήριξης· η βιωσιμότητα των εμβληματικών έργων της στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας ακόμη δεν έχει διασφαλιστεί	98-108
Συμπεράσματα και συστάσεις	109-116

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Κατανομή των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο από τη Συρία στην Τουρκία, ως είχε τον Δεκέμβριο του 2023, ανά επαρχία

Παράρτημα II – Εισφορές της ΕΕ, των κρατών μελών και του Ηνωμένου Βασιλείου στη Διευκόλυνση

Παράρτημα III – Αναπτυξιακά έργα της Διευκόλυνσης

Παράρτημα IV – Έλλειψη πρόσβασης σε δεδομένα σχετικά με την εκπαίδευση

Παράρτημα V – Μεταπαρακολούθηση των συστάσεων που είχαν διατυπωθεί στην ειδική έκθεση 27/2018

Παράρτημα VI – Έλεγχος του συστήματος διαχείρισης δεδομένων

Παράρτημα VII – Καθυστερήσεις στην υλοποίηση

Παράρτημα VIII – Αξιολόγηση των έργων

Συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Η Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία αποτελεί την απάντηση της ΕΕ στην έκκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για σημαντική πρόσθετη χρηματοδότηση με σκοπό τη στήριξη των προσφύγων στην Τουρκία. Πρόκειται για έναν μηχανισμό συντονισμού και εξορθολογισμού μιας εισφοράς ύψους 6 δισεκατομμυρίων ευρώ, ποσού προερχόμενου από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Η στήριξη καλύπτει ανθρωπιστικές και αναπτυξιακές δραστηριότητες. Στόχος της Διευκόλυνσης είναι να ενισχύσει την αποδοτικότητα και τη συμπληρωματικότητα της στήριξης που παρέχεται στους πρόσφυγες και στις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία.

II Εξετάσαμε τη διαχείρισή της από την Επιτροπή και αξιολογήσαμε αν τα κονδύλια χρησιμοποιήθηκαν κατά τρόπο αποτελεσματικό και αποδοτικό για τη στήριξη των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής. Ακόμη, εξετάσαμε τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει στην ειδική έκθεσή μας του 2018, η οποία επικεντρωνόταν στο ανθρωπιστικό σκέλος της Διευκόλυνσης. Επιλέξαμε να ελέγξουμε τη Διευκόλυνση, καθώς ο συνεχιζόμενος εκτοπισμός προσφύγων από τη Συρία και ο αυξανόμενος αριθμός παράτυπων αφίξεων στην Τουρκία από το Αφγανιστάν δοκιμάζουν την κοινωνική συνοχή μεταξύ των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής τους, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της οικονομικής ύφεσης που βιώνει η Τουρκία. Με την έκθεση αυτή, η οποία θα συμβάλει στην ενίσχυση των εργαλείων παρακολούθησης της Διευκόλυνσης, επιδιώκουμε να παράσχουμε στην Επιτροπή χρήσιμες πληροφορίες.

III Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι, σε δύσκολες συνθήκες, η Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία παρείχε χρήσιμη στήριξη στους πρόσφυγες και στις κοινότητες υποδοχής και ότι η Επιτροπή υλοποίησε τις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει το 2018. Τα έργα που εξετάσαμε ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής στους διάφορους τομείς προτεραιότητας, αλλά, για μια σειρά λόγων, η υλοποίησή τους καθυστέρησε σημαντικά και το κόστος των έργων δεν αποτελούσε αντικείμενο συστηματικής αξιολόγησης. Αν και οι προγραμματισμένες εκροές παραδόθηκαν, η μέτρηση του αντικτύπου της Διευκόλυνσης ήταν ανεπαρκής και η βιωσιμότητα έχει μέχρι στιγμής διασφαλιστεί για τα έργα υποδομής, όχι όμως και για ορισμένα έργα στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινωνικο-οικονομικής στήριξης.

IV Η χρηματοδότηση που διατέθηκε μέσω της Διευκόλυνσης εξασφάλισε την ταχεία διάθεση χρηματοδοτικών πόρων και την πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων για την άμβλυση της πίεσης που υφίστανται οι υποδομές υγείας και εκπαίδευσης, καθώς και οι δημοτικές υποδομές, λόγω της μεγάλης εισροής προσφύγων. Τα περισσότερα έργα εγκρίθηκαν εγκαίρως.

V Η Επιτροπή υλοποίησε τα έργα στο πλαίσιο άμεσης και έμμεσης διαχείρισης και σε συνεργασία με εταίρους υλοποίησης διάφορων κατηγοριών. Διαπιστώσαμε αδυναμίες στον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή αξιολογούσε τα έξοδα των έργων. Ειδικότερα, δεν αξιολογούσε συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων, δεν συνέκρινε παρόμοια έξοδα μεταξύ διαφορετικών έργων ούτε υπολόγιζε το κόστος ανά δικαιούχο.

VI Συνολικά, οι εκροές που είχαν προγραμματιστεί στους διάφορους τομείς επιτεύχθηκαν. Ωστόσο, στον τομέα της εκπαίδευσης, δεν κατέστη δυνατό να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της χρηματοδότησης που διατέθηκε από τη Διευκόλυνση στην ενσωμάτωση και την επιτυχία των παιδιών προσφύγων στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ακόμη, δεν μπορέσαμε να αξιολογήσουμε τον αντίκτυπο που είχε στους δικαιούχους η ανέγερση σχολείων. Αιτία ήταν οι περιορισμοί των δεδομένων που παρείχε το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας.

VII Η Επιτροπή εφάρμοσε κατάλληλα μέτρα για την παρακολούθηση των έργων που χρηματοδοτούνται από τη Διευκόλυνση. Ωστόσο, τα πλαίσια αναφοράς στοιχείων και παρακολούθησης είχαν κατά κανόνα σχεδιαστεί για τη μέτρηση εκροών και όχι επακόλουθων και, ως εκ τούτου, δεν ήταν δυνατός ο υπολογισμός του αντικτύπου των έργων, ιδίως δε των έργων στον κοινωνικο-οικονομικό τομέα.

VIII Οι σεισμοί του Φεβρουαρίου του 2023 επηρέασαν σημαντικά την υλοποίηση των έργων που χρηματοδοτούνται από τη Διευκόλυνση. Εντούτοις, η Επιτροπή αντέδρασε γρήγορα και αποτελεσματικά για την ανάλυση αυτού του αντικτύπου.

IX Η Επιτροπή μπόρεσε να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα των έργων υποδομής. Ωστόσο, τα έργα στους άλλους τομείς δεν περιλάμβαναν στρατηγική βιωσιμότητας, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη αβεβαιότητα για την εξέλιξή τους. Παρά τις βελτιώσεις που έχουν επέλθει από το 2018, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπήρχε ακόμη μεγαλύτερο περιθώριο αύξησης της αποδοτικότητας των δαπανών και του τεκμηριωμένου αντικτύπου της Διευκόλυνσης.

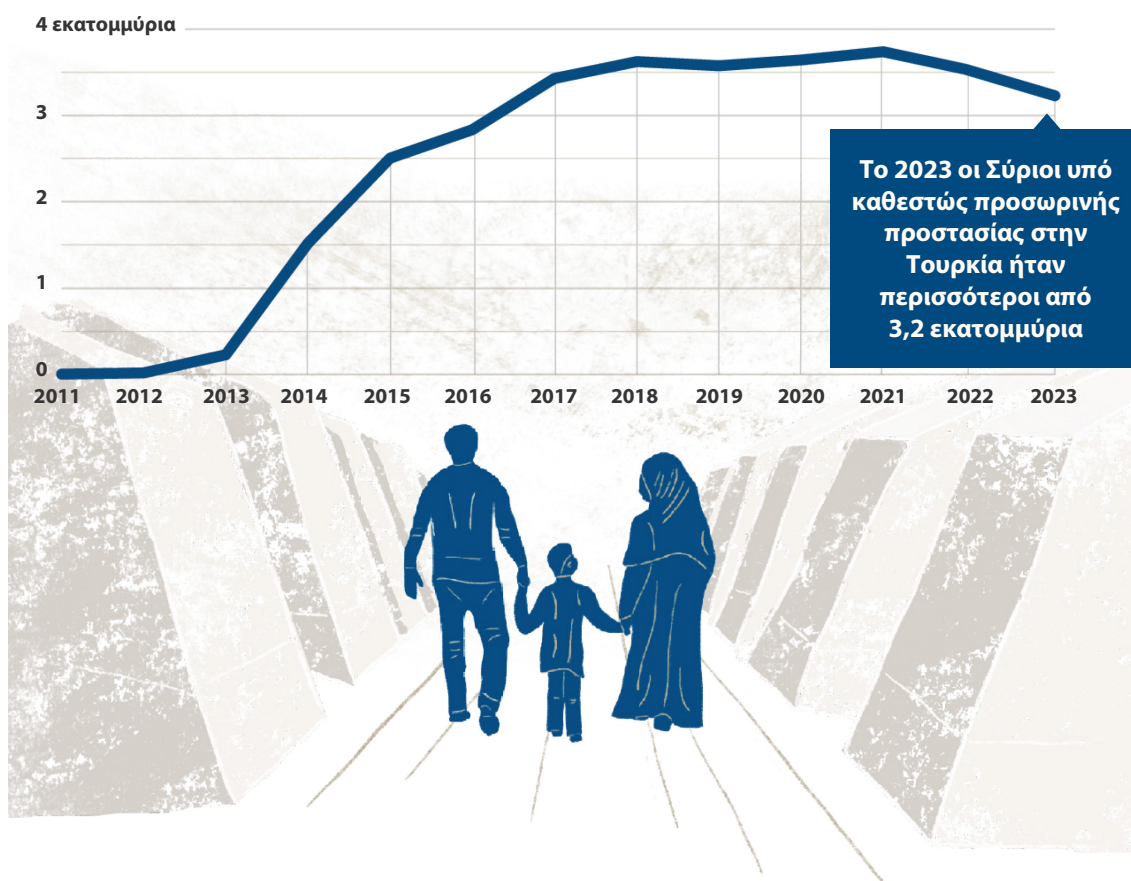
X Διατυπώνουμε τέσσερις συστάσεις με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των μελλοντικών δράσεων. Η Επιτροπή οφείλει:

- να βελτιώσει την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των εξόδων·
- να συγκεντρώσει δεδομένα σχετικά με την εκπαίδευση από τις τουρκικές αρχές όσον αφορά τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής·
- να βελτιώσει τη μέτρηση του αντικτύπου των έργων·
- να ενισχύσει τη βιωσιμότητα των έργων.

Εισαγωγή

01 Λόγω της γεωγραφικής θέσης της, η Τουρκία αποτελεί σημαντική χώρα υποδοχής και διέλευσης προσφύγων που έχουν προορισμό την Ευρώπη. Ο συνολικός πληθυσμός της ανέρχεται σε 87 περίπου εκατομμύρια και αυτή τη στιγμή φιλοξενεί περισσότερους από 4 εκατομμύρια καταγεγραμμένους πρόσφυγες, μεταξύ των οποίων περισσότερους από 3,2 εκατομμύρια πρόσφυγες συριακής καταγωγής (βλέπε [γράφημα 1](#) και [παράρτημα Ι](#)) και περισσότερους από 320 000 από το Αφγανιστάν, το Ιράκ και το Ιράν. Λιγότερο από το 5 % των προσφύγων ζουν σε καταυλισμούς, με αποτέλεσμα η παρουσία τους να έχει σημαντικό αντίκτυπο στις τοπικές κοινότητες, ιδίως στις επαρχίες που γειτνιάζουν με τη Συρία και στις περιοχές γύρω από τα κύρια αστικά κέντρα.

Γράφημα 1 – Κατανομή των Σύριων υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας, ανά έτος

Σημ.: Τα δεδομένα αφορούν μόνο τους καταγεγραμμένους πρόσφυγες από τη Συρία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων προερχόμενων από την Προεδρία διαχείρισης της μετανάστευσης, Τουρκία.

02 Η Διευκόλυνση της ΕΕ για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία (εφεξής «η Διευκόλυνση» ή «FRIT») δημιουργήθηκε στο τέλος του 2015¹ σε συνέχεια της έκκλησης των κρατών μελών για σημαντική πρόσθετη χρηματοδότηση για τη στήριξη των προσφύγων στη χώρα. Σκοπός της είναι να εφοδιάσει την Ένωση με έναν μηχανισμό συντονισμού, χρηματοδοτούμενο από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και εισφορές των κρατών μελών, με σκοπό την ταχεία, αποτελεσματική και αποδοτική κινητοποίηση βοήθειας για τους πρόσφυγες στην Τουρκία. Προϋπόθεση για την παροχή της βοήθειας αποτελεί η τήρηση από μέρους της Τουρκίας των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει βάσει του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Τουρκίας, το οποίο συμφωνήθηκε τον Οκτώβριο του 2015², και τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας του 2016³.

03 Η υλοποίηση της Διευκόλυνσης συνέπεσε με μια συγκυρία επιδείνωσης των διμερών σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας από το 2016. Η ΕΕ επέβαλε στη χώρα κυρώσεις και περιορισμούς, λόγω της οπισθοδρόμησής της στους τομείς του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της επιδείνωσης των σχέσεών της με ορισμένα κράτη μέλη και των παράνομων γεωτρήσεών της στην Ανατολική Μεσόγειο. Επιπλέον, το Συμβούλιο Σύνδεσης ΕΕ-Τουρκίας δεν έχει συνεδριάσει από το 2019.

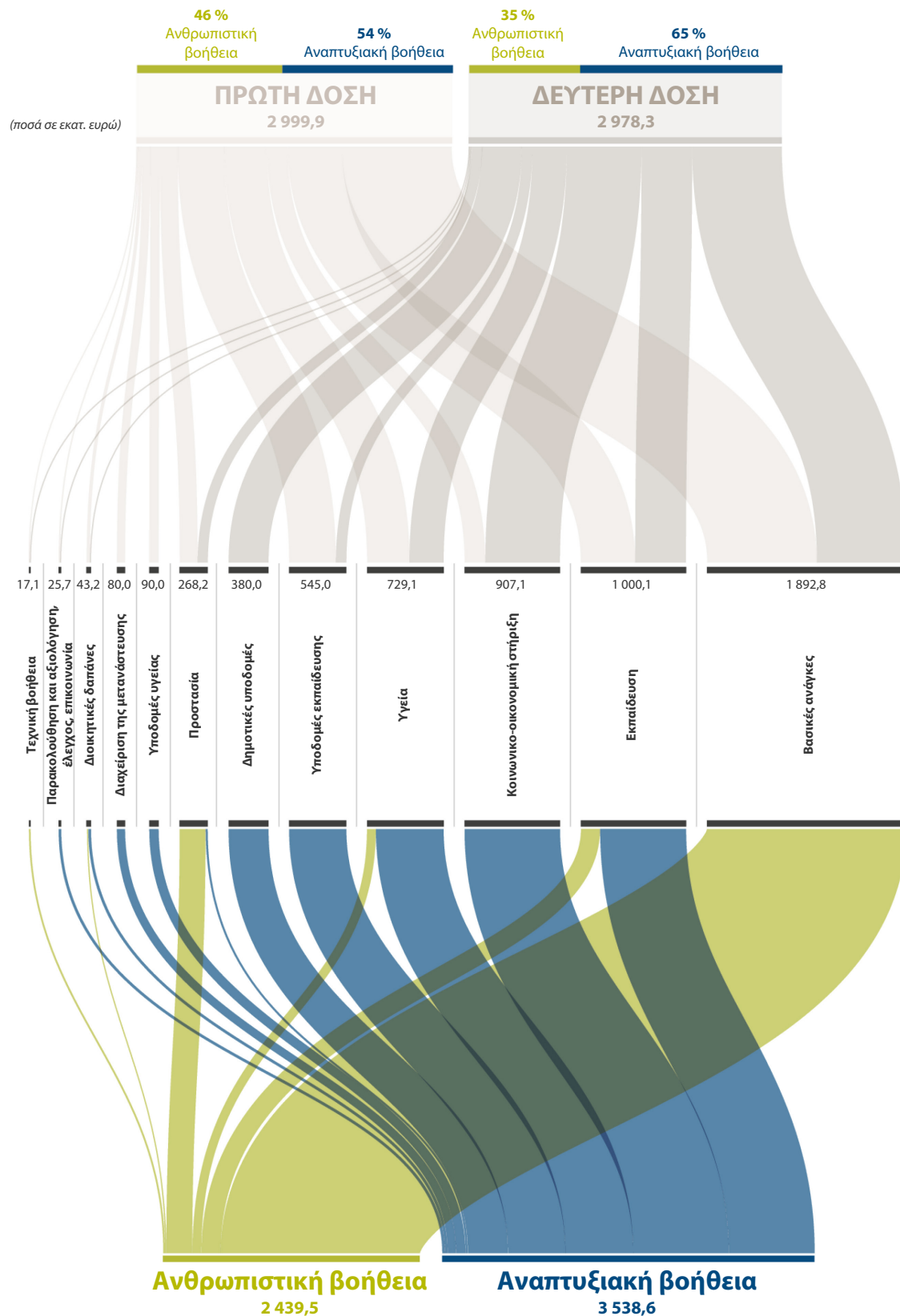
04 Η Διευκόλυνση συντονίζει τη διάθεση συνολικά 6 δισεκατομμυρίων ευρώ, σε δύο ισόποσες δόσεις, την περίοδο 2016-2017 και την περίοδο 2018-2019 αντίστοιχα. Ο επιχειρησιακός προϋπολογισμός έχει κατανεμηθεί πλήρως, οι σχετικές συμβάσεις έχουν υπογραφεί και έχουν ήδη εκταμιευθεί περισσότερα από 5 δισεκατομμύρια ευρώ (βλέπε [γράφημα 2](#)). Το ήμισυ του ποσού των 6 δισεκατομμυρίων ευρώ προέρχεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και το άλλο ήμισυ από εισφορές των κρατών μελών (βλέπε [παράρτημα II](#)).

¹ C (2015) 9500, 24.11.2015.

² Κοινό σχέδιο δράσης ΕΕ-Τουρκίας, Οκτώβριος 2015.

³ Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016.

Γράφημα 2 – Κατανομή σε ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια ανά δόση (ποσά δεσμευθέντα έως τον Δεκέμβριο του 2023)

Σημ.: Οι μικρές διαφορές στα σύνολα οφείλονται στη στρογγυλοποίηση.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

05 Με την πρώτη δόση της χρηματοδότησης στηρίχθηκαν έργα στους τομείς προτεραιότητας της ανθρωπιστικής βοήθειας (κάλυψη βασικών αναγκών), της εκπαίδευσης, της υγείας, των δημοτικών υποδομών και της κοινωνικο-οικονομικής στήριξης, τα οποία αρχικά αναμενόταν να υλοποιηθούν έως τα μέσα του 2021 το αργότερο. Ωστόσο, η προθεσμία για τη δόση αυτή στη συνέχεια παρατάθηκε έως τον Ιούνιο του 2025 (βλέπε [παράρτημα III](#)). Δεδομένου του παρατεταμένου χαρακτήρα της κρίσης στη Συρία, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης επικεντρώθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό σε δραστηριότητες κοινωνικο-οικονομικής στήριξης και στη δημιουργία ευκαιριών βιοπορισμού, χωρίς βέβαια να παραβλέπονται οι επίμονες ανθρωπιστικές ανάγκες. Η υλοποίηση των έργων στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης επηρεάστηκε επίσης σημαντικά από τους σεισμούς του Φεβρουαρίου του 2023.

06 Η ΕΕ εξακολουθεί να στηρίζει τους πρόσφυγες στην Τουρκία και με άλλα μέσα εκτός της Διευκόλυνσης. Κατά την περίοδο 2017-2023, διέθεσε τακτική χρηματοδότηση ύψους περίπου 2 δισεκατομμυρίων ευρώ από τον Μηχανισμό προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) και 535 εκατομμύρια ευρώ μέσω ανθρωπιστικής βοήθειας (βλέπε [γράφημα 3](#)). Επιπλέον, η Επιτροπή διασφάλισε τη συνέχιση βασικών παρεμβάσεων της Διευκόλυνσης μέσω πρόσθετης χρηματοδότησης ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2021-2023 [στο πλαίσιο του ΜΠΒ III, του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας – Παγκόσμια Ευρώπη (ΜΓΑΔΣ – Παγκόσμια Ευρώπη), του Μέσου Ανθρωπιστικής Βοήθειας (HUMA) και των μέσων που διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (HOME)].

Γράφημα 3 – Ενωσιακή χρηματοδότηση για τη στήριξη των προσφύγων στην Τουρκία, 2017-2023

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

07 Σύμφωνα με την Επιτροπή⁴, οι βασικές αρχές που διέπουν την εφαρμογή της Διευκόλυνσης είναι η ταχύτητα, η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα, και παράλληλα η διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Εξαιρετικά σημαντική είναι, επίσης, η βιωσιμότητα των παρεμβάσεων της Διευκόλυνσης, όπως και η από κοινού ανάληψη της ευθύνης με τις τουρκικές αρχές.

⁴ Έκτη ετήσια έκθεση σχετικά με τη Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, σ. 7.

08 Η Διευκόλυνση διοικείται από διευθύνουσα επιτροπή που παρέχει στρατηγική καθοδήγηση, ορίζει τις γενικές προτεραιότητες, τα είδη δράσεων προς στήριξη και τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν, εγκρίνει έργα και συντονίζει, παρακολουθεί και αξιολογεί την υλοποίηση των δράσεων. Η επιτροπή προεδρεύεται από τις Γενικές Διευθύνσεις Γειτονίας και Διαπραγματεύσεων για τη Διεύρυνση (ΓΔ NEAR) και Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ΓΔ ECHO) και περιλαμβάνει εκπροσώπους των κρατών μελών της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου.

09 Η Τουρκία συμμετέχει στις συνεδριάσεις υπό συμβουλευτική ιδιότητα. Η Επιτροπή επιλέγει τα επιμέρους έργα, κατόπιν εκτίμησης αναγκών, σύμφωνα με τις διαδικασίες που ισχύουν για τα χρηματοδοτικά μέσα που πρόκειται να κινητοποιηθούν. Τα έργα υλοποιούνται, υπό έμμεση διαχείριση, από υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), αναπτυξιακούς οργανισμούς των κρατών μελών της ΕΕ, διεθνείς οργανισμούς ή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι τουρκικές αρχές υλοποιούν έργα μη ανθρωπιστικού χαρακτήρα υπό την άμεση διαχείριση της Επιτροπής.

Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

10 Εξετάσαμε τη διαχείριση της Διευκόλυνσης από την Επιτροπή προκειμένου να αξιολογήσουμε αν τα κονδύλια χρησιμοποιήθηκαν κατά τρόπο αποδοτικό και αποτελεσματικό για τη στήριξη των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής. Ειδικότερα, αξιολογήσαμε τα εξής:

- α) Αν η Επιτροπή είχε υλοποιήσει τις έξι συστάσεις που είχαμε διατυπώσει στην [ειδική έκθεση 27/2018](#) (η οποία εστίαζε στο ανθρωπιστικό σκέλος της Διευκόλυνσης) και αν, στο πλαίσιο αυτό, είχε βελτιώσει τη διαχείριση της Διευκόλυνσης.
- β) Αν η Επιτροπή είχε υλοποιήσει αποδοτικά τις αναπτυξιακές δράσεις. Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή είχε υλοποιήσει εγκαίρως τα αναπτυξιακά έργα και αναλύσαμε τους λόγους των καθυστερήσεων, καθώς και τα διορθωτικά μέτρα που ελήφθησαν. Εξετάσαμε επίσης κατά πόσον τα αναπτυξιακά έργα ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων, καθώς και τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων τους.
- γ) Αν οι αναπτυξιακές δράσεις στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης είχαν επιτύχει τους στόχους τους. Εξετάσαμε κατά πόσον τα έργα είχαν επιτύχει τις προβλεπόμενες εκροές και τα αναμενόμενα αποτελέσματά τους, καθώς και πώς θα διασφαλιζόταν η βιωσιμότητά τους. Επιπλέον, αξιολογήσαμε τις συνέπειες των σεισμών του Φεβρουαρίου του 2023 στα έργα της Διευκόλυνσης, καθώς και την αντίδραση της Επιτροπής.

11 Επιλέξαμε να ελέγξουμε τη Διευκόλυνση, καθώς ο συνεχιζόμενος εκτοπισμός προσφύγων από τη Συρία και ο αυξανόμενος αριθμός παράτυπων αφίξεων στην Τουρκία από το Αφγανιστάν δοκιμάζουν την κοινωνική συνοχή μεταξύ των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής τους, δεδομένης ιδίως της οικονομικής ύφεσης που βιώνει η Τουρκία. Μετά τους σεισμούς του Φεβρουαρίου του 2023, οι προκλήσεις και οι εντάσεις γύρω από το ζήτημα των προσφύγων στην Τουρκία αυξήθηκαν περαιτέρω. Με την έκθεση αυτή επιδιώκουμε να παράσχουμε στην Επιτροπή χρήσιμες πληροφορίες με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των έργων που στηρίζονται ακόμη με χρηματοδότηση της Διευκόλυνσης ή από την πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, η έκθεσή μας θα συμβάλει στην ενίσχυση των εργαλείων παρακολούθησης της Διευκόλυνσης.

12 Ο έλεγχος διενεργήθηκε το διάστημα μεταξύ Δεκεμβρίου 2022 και Ιουλίου 2023. Επιλέξαμε 14 αναπτυξιακά έργα (επί συνόλου 47) με βάση τη σημαντικότητά τους και επιδιώκοντας να καλύψουμε τους κύριους τομείς προτεραιότητας της Διευκόλυνσης και τις διάφορες κατηγορίες εταιρών υλοποίησης. Το δείγμα (*παράρτημα III*) περιλάμβανε τόσο ολοκληρωθέντα όσο και εν εξελίξει έργα. Η επιλογή αυτή μάς έδωσε τη δυνατότητα να αξιολογήσουμε την επίτευξη των επιδιωκόμενων εκροών και επακόλουθων, να εντοπίσουμε τους λόγους των καθυστερήσεων και των αδυναμιών, καθώς και να εξετάσουμε τα διορθωτικά μέτρα που τυχόν έλαβε η Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων.

13 Ο έλεγχός μας δεν κάλυψε άμεσα την ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ χρηματοδότηση (βλέπε σημείο **06**) της μετά τη Διευκόλυνση περιόδου. Ωστόσο, λάβαμε υπόψη τα κονδύλια αυτά κατά την εξέταση της βιωσιμότητας των έργων που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης και του αντικτύπου των σεισμών του Φεβρουαρίου του 2023 στα έργα της Διευκόλυνσης.

14 Στο πλαίσιο του ελέγχου διενεργήθηκαν επισκοπήσεις εγγράφων και συνεντεύξεις με διάφορες υπηρεσίες της Επιτροπής, την αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Άγκυρα, εκπροσώπους ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ στη διευθύνουσα επιτροπή της Διευκόλυνσης, τις τουρκικές αρχές, εταίρους υλοποίησης, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (που επιλέχθηκαν με βάση τη συμμετοχή τους σε ενωσιακά έργα στην Τουρκία) και τελικούς δικαιούχους. Στη διάρκεια της αποστολής μας τον Ιούνιο του 2023 στη χώρα, πραγματοποιήσαμε επισκέψεις σε 13 από τα 14 έργα του δείγματός μας.

15 Το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας δεν μας παρείχε στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των μαθητών από τη Συρία και από τις κοινότητες υποδοχής ανά σχολείο (βλέπε σημεία **69** έως **71**). Δεν μας χορήγησε επίσης πρόσβαση στον κατάλογο των σχολείων που συμμετέχουν στο έργο «Πρώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα» (Promoting Integration of Syrian Children into the Turkish Education System, PICTES), ούτε σε στοιχεία σχετικά με το ποσοστό προβιβασμού των παιδιών προσφύγων σε σύγκριση με το αντίστοιχο των παιδιών από τις κοινότητες υποδοχής ή σχετικά με τον αριθμό των παιδιών εκτός σχολείου που επανεντάχθηκαν στο εκπαιδευτικό σύστημα χάρη στη στήριξη του PICTES (βλέπε *παράρτημα IV*). Η έλλειψη αυτών των στοιχείων συνιστά σημαντικό περιορισμό για τον έλεγχό μας, καθώς αδυνατούμε να εξαγάγουμε συμπέρασμα σχετικά με τον αντίκτυπο των έργων του δείγματός μας στον τομέα της εκπαίδευσης.

Παρατηρήσεις

Υλοποιώντας τις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει το 2018, η Επιτροπή βελτίωσε τη λειτουργία της Διευκόλυνσης

16 Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή υλοποίησε τις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει στην ειδική έκθεση 27/2018 και αν, στο πλαίσιο αυτό, βελτίωσε τη διαχείριση της Διευκόλυνσης. Είχαμε συστήσει στην Επιτροπή τα εξής:

- α) να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα τις ανάγκες των προσφύγων για δημοτικές υποδομές και κοινωνικο-οικονομική στήριξη·
- β) να ενισχύσει τον εξορθολογισμό και τη συμπληρωματικότητα της βοήθειας·
- γ) να εφαρμόσει στρατηγική για τη μετάβαση από την ανθρωπιστική στην αναπτυξιακή βοήθεια·
- δ) να βελτιώσει την αποδοτικότητα των έργων βοήθειας σε χρήμα·
- ε) να επιδιώξει, από κοινού με τις τουρκικές αρχές, να βελτιώσει το επιχειρησιακό περιβάλλον των (διεθνών) μη κυβερνητικών οργανώσεων·
- στ) να ενισχύσει την παρακολούθηση και την αναφορά στοιχείων.

17 Στα σημεία που ακολουθούν, παρουσιάζουμε την πρόοδο που έχει σημειώσει η Επιτροπή όσον αφορά την υλοποίηση των συστάσεων αυτών (βλέπε επίσης [παράρτημα V](#)).

Στην εκτίμηση αναγκών που διενεργήθηκε το 2018 δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στις δημοτικές υποδομές και στην κοινωνικο-οικονομική στήριξη

18 Σε σύγκριση με την εκτίμηση των αναγκών για την πρώτη δόση, η επικαιροποιημένη εκτίμηση αναγκών της Διευκόλυνσης (του Νοεμβρίου 2018) κάλυπτε σε μεγαλύτερο βαθμό τις ανάγκες που είχαν προσδιοριστεί στους τομείς προτεραιότητας «δημοτικές υποδομές» και «κοινωνικο-οικονομική στήριξη» και προσδιόριζε λεπτομερέστερα τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν. Όπως της είχαμε συστήσει, η Επιτροπή όρισε μια ενδεικτική κατανομή των κονδυλίων για κάθε τομέα προτεραιότητας, η οποία συμφωνήθηκε μεταξύ της ΓΔ NEAR και της ΓΔ ECHO. Επίσης, αφαιρέσε από τους τομείς προτεραιότητας της Διευκόλυνσης για τη δεύτερη δόση τη διαχείριση της μετανάστευσης, κυρίως επειδή ο τομέας αυτός καλύπτεται από τη χρηματοδότηση του ΜΠΒ, εκτός της Διευκόλυνσης.

Η Επιτροπή μείωσε τον αριθμό των χρηματοδοτικών μέσων, με αποτέλεσμα τον εξορθολογισμό της βοήθειας και τη βελτίωση του συντονισμού

19 Η δεύτερη δόση της Διευκόλυνσης υλοποιείται διά δύο μέσων, έναντι πέντε της πρώτης δόσης. Το γεγονός αυτό συνετέλεσε στον εξορθολογισμό της βοήθειας και στη βελτίωση του συντονισμού. Η κατανομή της χρηματοδότησης και των αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΓΔ NEAR και της ΓΔ ECHO είναι σαφής και τεκμηριώνεται σε κοινό σχέδιο εφαρμογής και σε σημείωμα για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

20 Η αντιπροσωπεία της ΕΕ είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση των αναπτυξιακών έργων της Διευκόλυνσης στην Τουρκία, ενώ το τοπικό γραφείο της ΓΔ ECHO για την υλοποίηση των ανθρωπιστικών έργων. Και οι δύο γενικές διευθύνσεις συντονίζονται για τον σκοπό αυτό με άλλους χορηγούς βοήθειας. Πραγματοποιούνται τακτικά συνεδριάσεις συντονισμού με τις πρεσβείες και τους αναπτυξιακούς οργανισμούς των κρατών μελών της ΕΕ. Επιπλέον, στην Τουρκία πραγματοποιούνται συνεδριάσεις τομεακών ομάδων για κάθε τομέα παρέμβασης.

Η Επιτροπή επιδιώκει τη βαθμιαία παράδοση των έργων στις τουρκικές αρχές

21 Η στροφή, μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης δόσης, από την ανθρωπιστική στην αναπτυξιακή βοήθεια αποτυπώθηκε στις πρόσθετες επενδύσεις στις δημοτικές υποδομές, την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη και τις δραστηριότητες συνοχής. Επιπλέον, τα έργα της Διευκόλυνσης στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης προγραμματίστηκαν και υλοποιούνται με στόχο τη μακροπρόθεσμη στήριξη των ανθρωπιστικών και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων των τουρκικών αρχών, με έμφαση στη βιώσιμη ένταξη των προσφύγων.

22 Τον Μάιο του 2019, η Επιτροπή συνέταξε σημείωμα σχετικά με τη βιώσιμη μετάβαση, στο οποίο ορθώς ανέφερε ότι για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών θα απαιτηθούν περαιτέρω επενδύσεις από τον τουρκικό εθνικό προϋπολογισμό και από άλλους χορηγούς βοήθειας. Ωστόσο, η τουρκική αντιπροσωπεία στη διευθύνουσα επιτροπή διαφώνησε με τον όρο «βιώσιμη μετάβαση», υποστηρίζοντας ότι, αντιθέτως, στο επίκεντρο πρέπει να τεθεί η δίκαιη κατανομή των βαρών με την ΕΕ.

23 Τον Μάρτιο του 2019, κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Σύνδεσης, η Τουρκία ζήτησε πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ μετά την ολοκλήρωση της δεύτερης δόσης. Στις αρχές του 2020, η Επιτροπή συμφώνησε επί της διάθεσης πρόσθετης δόσης ανθρωπιστικής χρηματοδότησης, ύψους 535 εκατομμυρίων ευρώ, με την οποία παρατάθηκε το εμβληματικό έργο «Κοινωνικό Δίκτυ Ασφαλείας Έκτακτης Ανάγκης» (Emergency Social Safety Net, ESSN) της Διευκόλυνσης. Επιπλέον, σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου 2021, η ΕΕ διέθεσε 3 δισεκατομμύρια ευρώ για τους πρόσφυγες στην Τουρκία για την περίοδο 2021-2023. Αυτή η πρόσθετη χρηματοδότηση διασφαλίζει τη συνέχιση των βασικών παρεμβάσεων της Διευκόλυνσης.

24 Παράλληλα, και παρά την απροθυμία της Τουρκίας, η ΓΔ NEAR ενέτεινε τις προσπάθειές της να διασφαλίσει τη δέσμευση των τουρκικών αρχών για συνέχιση της στήριξης των προσφύγων μετά τη λήξη της Διευκόλυνσης. Τα ανθρωπιστικά έργα «Υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την εκπαίδευση» (Conditional Cash Transfer for Education, CCTE) και ESSN μεταφέρθηκαν από τη ΓΔ ECHO στη ΓΔ NEAR το 2022 και τον Ιούλιο του 2023, αντίστοιχα. Ως αναπτυξιακά πλέον έργα, μπορούν βαθμιαία να παραδοθούν στις τουρκικές αρχές και να ενσωματωθούν στα αντίστοιχα εθνικά συστήματα. Επιπλέον, η Επιτροπή επέβαλε αυστηρότερα κριτήρια επιλεξιμότητας για τους δικαιούχους βοήθειας σε χρήμα, με στόχο την παροχή προτεραιότητας στους πλέον ενδεείς.

Η Επιτροπή βελτίωσε σημαντικά την αποδοτικότητα των έργων παροχής βοήθειας σε χρήμα

25 Η Επιτροπή βελτίωσε την αποδοτικότητα των έργων βοήθειας σε χρήμα μειώνοντας το ποσοστό των συνολικών εξόδων που μπορούν να δηλωθούν ως έμμεσα έξοδα (στο 7 % κατ' ανώτατο όριο), καταργώντας την καταβολή τέλους μεταφοράς μετρητών στον τοπικό εταίρο υλοποίησης και προσαρμόζοντας τις πληρωμές προχρηματοδότησης στις ανάγκες του έργου. Οι προσπάθειες αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της αποδοτικότητας των έργων και την εξοικονόμηση περίπου 65 εκατομμυρίων ευρώ (βλέπε [γράφημα 4](#)).

Γράφημα 4 – Έμμεσα έξοδα και εξοικονόμηση πόρων από έργα βοήθειας σε χρήμα

Εταίρος υλοποίησης	ESSN 1	ESSN 2	ESSN 3	C-ESSN	
	Ανθρωπιστική βοήθεια	Ανθρωπιστική βοήθεια	Ανθρωπιστική βοήθεια	Αναπτυξιακή βοήθεια	
Εξοδα υλοποίησης	329 393 590	940 219 285	1 179 844 231	231 919 727	
Θεωρητικά έμμεσα έξοδα (7 % για το ESSN 1 και 6,5 % για τα ESSN 2 και 3 και το C-ESSN)	23 057 551	61 114 253	76 689 875	15 074 782	
Ποσοστό έμμεσων (πραγματικών) εξόδων	7,00 %	6,50 %	3,85 %	2,64 %	
Πραγματικά έμμεσα έξοδα	23 057 551	61 114 253	45 405 769	6 122 681	135 700 254
Εξοικονόμηση έμμεσων εξόδων (θεωρητικών – πραγματικών)	-	-	31 284 106	8 952 101	40 236 207
Εξοικονόμηση από τα τέλη μεταφοράς μετρητών	2 666 827	8 884 958	11 135 892	1 966 971	24 654 648
Συνολική εξοικονόμηση	2 666 827	8 884 958	42 419 998	10 919 072	64 890 855

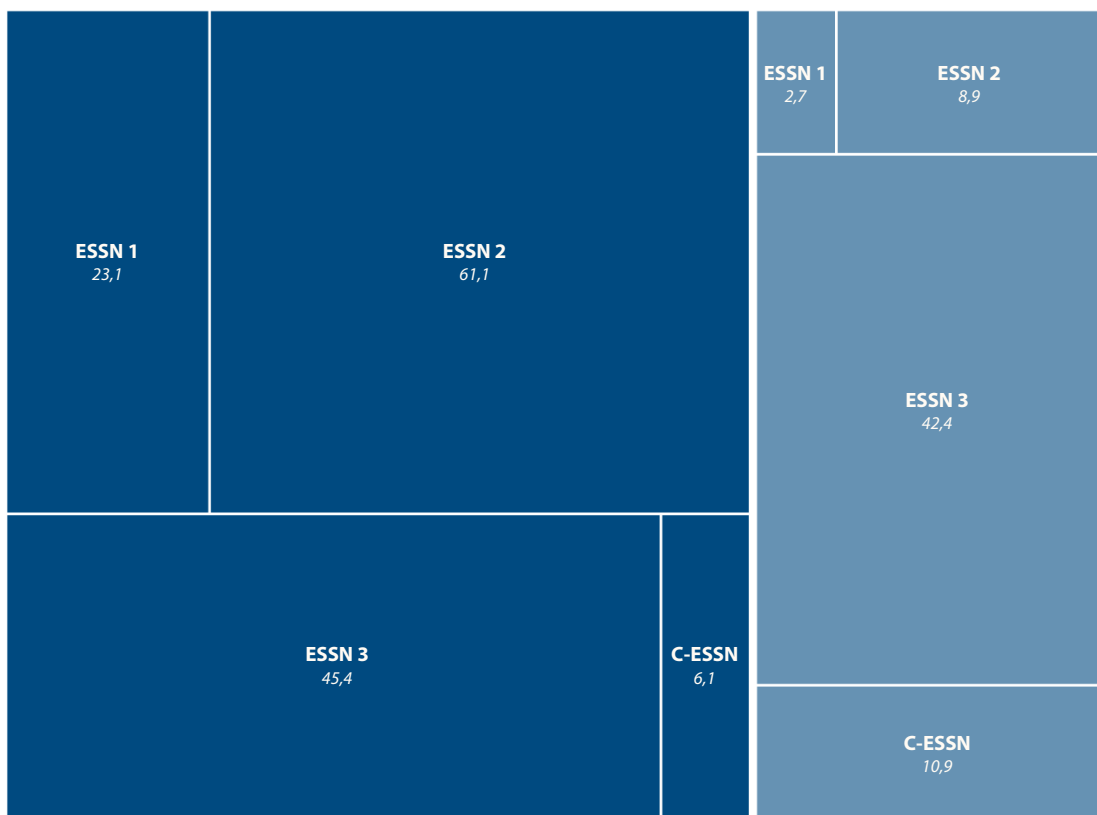
Υπόμνημα:

Πραγματικά έξοδα (σε ευρώ)
Προϋπολογισθέντα έξοδα (σε ευρώ)

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

Πραγματικά έμμεσα έξοδα
135,7 εκατ. ευρώ

Επιτευχθείσα εξοικονόμηση
64,9 εκατ. ευρώ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

26 Λαμβανομένης υπόψη της συνολικής αξίας των έργων, σε απόλυτες τιμές, τα έμμεσα έξοδα παραμένουν σημαντικά υψηλά. Εντούτοις, αναγνωρίζουμε τις προσπάθειες της Επιτροπής, χάρη στις οποίες επιτεύχθηκαν απτά αποτελέσματα όσον αφορά την εξοικονόμηση πόρων (βλέπε [πλαίσιο 1](#) και σημείο [61](#)).

Πλαίσιο 1

Μείωση του ορίου για τα έμμεσα έξοδα στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης

Οι διατάξεις της χρηματοδοτικής και διοικητικής συμφωνίας-πλαισίου μεταξύ της ΕΕ και του ΟΗΕ ορίζουν ανώτατο όριο 7 % για τα έμμεσα έξοδα. Προκειμένου να ενισχύσει την αποδοτικότητα της βοήθειάς της, η Επιτροπή δημοσίευσε τον Δεκέμβριο του 2018 προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, στις οποίες το όριο για τα έμμεσα έξοδα ορίστηκε στο 4 %.

Ως αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης, αρκετές οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών δεν υπέβαλαν αιτήσεις για αναπτυξιακά έργα στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της Διευκόλυνσης ή αποφάσισαν να υποβάλουν αιτήσεις με έμμεσα έξοδα της τάξης του 7 %, με συνέπεια οι αιτήσεις τους να κριθούν μη επιλέξιμες.

Ωστόσο, το όριο του 4 % εφαρμόστηκε με διαφανή και ισότιμο τρόπο σε όλους τους δυνητικούς εταίρους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή μπόρεσε να συνάψει συμβάσεις για όλα τα έργα στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της Διευκόλυνσης με διάφορους εταίρους υλοποίησης που αποδέχθηκαν αυτό το χαμηλότερο όριο.

Η Επιτροπή επιχείρησε να βελτιώσει το περιβάλλον λειτουργίας των (διεθνών) ΜΚΟ, αλλά τα αποτελέσματα είναι περιορισμένα

27 Σύμφωνα με την *έκθεση χώρας* της Επιτροπής για την Τουρκία⁵, το περιβάλλον λειτουργίας των (διεθνών) ΜΚΟ έχει επιδεινωθεί από το 2018. Οι τουρκικές αρχές έχουν επανειλημμένως επικαλεστεί τις απαιτήσεις που θεσπίστηκαν με τον *νόμο του 2020*⁶ για την πρόληψη της χρηματοδότησης της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής για να θέσουν στο στόχαστρο ανεξάρτητες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2021, το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε εγκύκλιο για την τροποποίηση του *νόμου περί σωματείων*. Έκτοτε, πολλές ΜΚΟ ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν υποβληθεί σε ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρηματοδοτούνται με διεθνή κονδύλια. Στην έκθεση διατυπώνεται η άποψη ότι ο ισχύων νόμος για τα σωματεία συνιστά οπισθοδρόμηση σε σχέση με τον αρχικό νόμο του 2004 και παρέχει στο Υπουργείο Εσωτερικών πολλές δυνατότητες να θέσει ΜΚΟ στο στόχαστρο.

28 Το ζήτημα της λειτουργίας των ΜΚΟ έχει συζητηθεί επανειλημμένως σε συνεδριάσεις της διευθύνουσας επιτροπής, συνόδους του Συμβουλίου και πολιτικούς διαλόγους υψηλού επιπέδου, καθώς και κατά τις επισκέψεις της Επιτροπής στην Τουρκία, χωρίς, ωστόσο, θετική έκβαση.

Η Επιτροπή βελτίωσε το πλαίσιο παρακολούθησης

29 Το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών μάς παρέσχε πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με τους δικαιούχους έργων βοήθειας σε χρήμα στο πλαίσιο των ελεγκτικών εργασιών μας για τη δήλωση διασφάλισης. Ωστόσο, περιορισμοί πρόσβασης εξακολουθούν να υφίστανται για τους εταίρους υλοποίησης, γεγονός που περιορίζει τις επιλογές παρακολούθησης που έχουν στη διάθεσή τους.

30 Το αναθεωρημένο πλαίσιο αποτελεσμάτων, το οποίο ανέπτυξε η Επιτροπή σε διαβούλευση με τους εταίρους υλοποίησης, συμπεριλαμβανομένων των τουρκικών αρχών, άρχισε να εφαρμόζεται τον Ιούλιο του 2020. Από την επισκόπηση του πλαισίου και των εξαμηνιαίων εκθέσεων επιβεβαιώθηκαν οι βελτιώσεις που επήλθαν από το 2018. Το πλαίσιο αναφοράς στοιχείων παρακολουθεί την πρόοδο προς την επίτευξη 43 τιμών-στόχου στους επτά τομείς προτεραιότητας της Διευκόλυνσης, χρησιμοποιώντας συνολικά 123 δείκτες.

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, SWD(2023) 696, Έκθεση του 2023 για την Τουρκία, σ. 39.

⁶ Άρθρα 4, 9 και 13.

31 Η διαχείριση του πλαισίου αποτελεσμάτων πραγματοποιείται μέσω του έργου «Στήριξη για την παρακολούθηση των δράσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία» (Support to the Monitoring of Actions Financed under the Facility for Refugees in Turkey, SUMAF). Το έργο αυτό συλλέγει και υποβάλλει δεδομένα σχετικά με τις επιδόσεις της Διευκόλυνσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα ορόσημα και τις τιμές-στόχο. Τα δεδομένα προέρχονται από τα ενδιαφερόμενα μέρη: τη ΓΔ ECHO, τη ΓΔ NEAR, την αντιπροσωπεία της ΕΕ και τους εταίρους υλοποίησης.

32 Στο πλαίσιο του SUMAF αναπτύχθηκαν εργαλεία για την αναφορά στοιχείων σχετικά με την πρόοδο της Διευκόλυνσης και τα αποτελέσματα προς την επίτευξη των ορόσημων και των τιμών-στόχο. Πρώτον, αναπτύχθηκε σύστημα διαχείρισης δεδομένων, το οποίο υποστηρίζει το SUMAF στη διαχείριση και την αναφορά δεδομένων σχετικά με το πλαίσιο αποτελεσμάτων της Διευκόλυνσης, στον σχεδιασμό και στη διενέργεια αποστολών για την παρακολούθηση των δράσεων της και στην παρακολούθηση της υλοποίησης των συστάσεων που διατυπώνονται σε συνέχεια των εν λόγω αποστολών. Δεύτερον, το σύστημα συλλογής και διαχείρισης δεδομένων παρακολουθεί την πορεία της διαδικασίας τριμηνιαίας αναφοράς στοιχείων και παράγει αναφορές προόδου σχετικά με τους δείκτες. Επιπλέον, αναπτύχθηκε ένα εργαλείο επαλήθευσης δεδομένων, το οποίο διενεργεί αυτοματοποιημένους ελέγχους σχετικά με την πληρότητα και τη συνάφεια των δεδομένων που λαμβάνονται από τους εταίρους υλοποίησης πριν από την υποβολή αναφορών.

33 Ελέγξαμε το πληροφοριακό σύστημα του SUMAF προκειμένου να αποκομίσουμε βεβαιότητα όσον αφορά την αξιοπιστία και την πληρότητα των πληροφοριών που υποβλήθηκαν μέσω του έργου. Ειδικότερα, αξιολογήσαμε τις γενικές δικλίδες του συστήματος, καθώς και την ακεραιότητα, τη διαθεσιμότητα και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων που περιέχει. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το SUMAF εφαρμόζει επαρκείς δικλίδες στους περισσότερους τομείς που εξετάστηκαν. Ωστόσο, διαπιστώσαμε αδυναμίες στη διαχείριση της πρόσβασης των χρηστών, την ασφάλεια των πληροφοριών και τις δικλίδες εφαρμογών, που δημιουργούν κινδύνους παραποίησης ή διαρροής δεδομένων, μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης στο σύστημα, κακόβουλων μεταβολών σε δεδομένα και μη διαθεσιμότητας του συστήματος. Οι αδυναμίες που εντοπίστηκαν, καθώς και τα μέτρα που έχει λάβει ήδη η Επιτροπή για την αντιμετώπισή τους, παρουσιάζονται συνοπτικά στο [παράρτημα VI](#).

Τα έργα του δείγματος ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων, αλλά σημείωσαν καθυστερήσεις και τα έξοδά τους δεν αποτελούσαν αντικείμενο συστηματικής αξιολόγησης

34 Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή υλοποίησε εγκαίρως τα έργα της Διευκόλυνσης, αν τα έργα ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων και αν τα έξοδά τους ήταν εύλογα (ήτοι σύμφωνα με τις συνθήκες της αγοράς ή συγκρίσιμα με εκείνα παρεμφερών ή παλαιότερων έργων). Στα σημεία που ακολουθούν εξετάζουμε αν:

- α) κατά τον προγραμματισμό της στήριξης, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις ανάγκες των δικαιούχων και προτεραιοποίησε αναλόγως τα έργα·
- β) τα έργα εγκρίθηκαν εγκαίρως·
- γ) τα έργα υλοποιήθηκαν βάσει του προγραμματισμού·
- δ) η Επιτροπή αξιολογούσε συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων των έργων και των διοικητικών εξόδων, μεταξύ άλλων μέσω συγκρίσεων με τα έξοδα παρεμφερών ή παλαιότερων έργων, όταν αυτό ήταν εφικτό.

Τα έργα εγκρίθηκαν εγκαίρως και ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων

Προγραμματισμός και έγκριση των έργων

35 Οι επαρχίες της νότιας και της νοτιοανατολικής Τουρκίας ήταν εκτεθειμένες σε μεγάλη εισροή Σύριων προσφύγων (βλέπε [παράρτημα I](#)). Αυτή η εισροή άσκησε σημαντικές πιέσεις στις υφιστάμενες δημοτικές, υγειονομικές και εκπαιδευτικές υποδομές, με αποτέλεσμα ελλείψεις σε επαγγελματίες υγείας, ιατρικό εξοπλισμό, νοσοκομειακές κλίνες, σχολεία και εκπαιδευτικούς για το σύνολο του πληθυσμού, τόσο για τις κοινότητες υποδοχής όσο και για τους πρόσφυγες. Ως εκ τούτου, αυτή η μεγάλη εισροή προσφύγων κατέστησε αναγκαία την ταχεία πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων για την αποφυγή εντάσεων στο υγειονομικό και το εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και στην αγορά εργασίας. Τα έργα που χρηματοδότησε η Διευκόλυνση ανταποκρίθηκαν σε αυτή την ανάγκη.

36 Η Επιτροπή βάσισε τον προγραμματισμό της στήριξης στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης στις εκτιμήσεις αναγκών του 2016 και του 2018. Έλαβε υπόψη τους στόχους που απαριθμούνται για κάθε τομέα προτεραιότητας και χρησιμοποίησε σαφή μεθοδολογία με αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια.

37 Όλα τα έργα που εξετάστηκαν είχαν εγκριθεί από τη διευθύνουσα επιτροπή όπως είχε προγραμματιστεί. Επίσης, όλα ήταν σύμφωνα με τις προτεραιότητες που είχαν προσδιοριστεί στις εκτιμήσεις αναγκών του 2016 και του 2018. Στο σύνολό τους, τα έργα χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του ΜΠΒ και εντάσσονται στα ειδικά μέτρα του μηχανισμού. Οι ημερομηνίες έναρξης των έργων και οι ημερομηνίες λήξης που είχαν εκτιμηθεί αρχικά σκοπό είχαν να διασφαλίσουν την έγκαιρη κάλυψη των αναγκών των δικαιούχων.

Καλυπτόμενες ανάγκες σε κάθε τομέα προτεραιότητας

38 Όλα τα έργα του δείγματος είχαν επιλεγεί για την κάλυψη των αναγκών των δικαιούχων στους διάφορους τομείς. Ωστόσο, δεδομένης της κλίμακας των προκλήσεων της προσφυγικής κρίσης, δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στις ανάγκες όλων των δικαιούχων.

Εκπαίδευση

39 Στην περίπτωση του έργου PICTES, τα προς στήριξη σχολεία επιλέχθηκαν βάσει εκτίμησης αναγκών που διενήργησε το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας. Ωστόσο, ο κατάλογος των επιλεγέντων σχολείων δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή και, ως εκ τούτου, δεν μπορέσαμε να εξακριβώσουμε κατά πόσον οι ανάγκες των προσφύγων καλύφθηκαν σε επαρκή βαθμό. Επιπλέον, η επιλογή των σχολείων έγινε κατά την έναρξη του έργου, με αποτέλεσμα τυχόν δευτερογενείς μετακινήσεις προσφύγων να μην ληφθούν υπόψη κατά την υλοποίησή του. Τα προβλήματα αυτά αποκαταστάθηκαν στην επόμενη γενιά έργων PICTES.

40 Επιπλέον, το έργο δεν είναι αρκετά ευρύ ώστε να καλύψει τις ανάγκες όλων των δικαιούχων. Ο αριθμός των εκπαιδευτικών και των σχολείων στην Τουρκία δεν επαρκεί για την ένταξη ενός εκατομμυρίου παιδιών προσφύγων στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα. Σύμφωνα με στοιχεία που ελήφθησαν από την Παγκόσμια Τράπεζα, τον Ιανουάριο του 2023, στο σχολείο φοιτούσε μόλις το 65 % των Σύριων μαθητών που χρειάζονταν τυπική εκπαίδευση.

Υγεία

41 Τα κέντρα υγείας μεταναστών που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Στήριξη των υπηρεσιών υγείας μεταναστών στην Τουρκία» (Supporting Migrant Health Services in Turkey, SIHHAT I) επιλέχθηκαν βάσει εκτίμησης αναγκών που διενήργησε το τουρκικό Υπουργείο Υγείας. Στην εν λόγω αξιολόγηση προσδιορίστηκε ότι ανά 4 000 πρόσφυγες απαιτείται μία μονάδα υγείας μεταναστών (migrant health unit, MHU). Η ίδια αναλογία εφαρμόζεται για τα τουρκικά κέντρα οικογενειακής υγείας.

42 Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε το Υπουργείο, οι Τούρκοι πολίτες τείνουν να προτιμούν να προσφεύγουν απευθείας στα νοσοκομεία και, ως εκ τούτου, το ποσοστό χρήσης από αυτούς των υπηρεσιών των κέντρων υγείας είναι περίπου το μισό από ό,τι το ποσοστό των Σύριων. Αντιθέτως, οι Σύριοι προτιμούν να απευθύνονται αρχικά στα κέντρα υγείας, λόγω του γλωσσικού εμποδίου με το οποίο έρχονται αντιμέτωποι στα νοσοκομεία. Συνεπώς, οι πραγματικές ανάγκες των Σύριων για κέντρα υγείας είναι μεγαλύτερες από εκείνες των κοινοτήτων υποδοχής. Ωστόσο, η κυβέρνηση αποφάσισε να ακολουθήσει την ίδια γραμμή, αντί να διακρίνει μεταξύ Σύριων και Τούρκων πολιτών.

43 Κατά την υλοποίηση του έργου SIHHAT, οι ανάγκες του συριακού πληθυσμού δεν ελήφθησαν σε όλες τις περιπτώσεις πλήρως υπόψη, λόγω της συνεχούς αύξησής του σε όλες τις επαρχίες. Σύμφωνα με τα στοιχεία από τις διαβουλεύσεις της περιόδου 2017-2022, διαπιστώσαμε ότι, με την εξαίρεση της επαρχίας Kilis, η πραγματική ικανότητα ήταν επαρκής το 2017. Αντιθέτως, υπήρξε ανεπαρκής σε διάφορες επαρχίες το 2018 και το 2019. Το 2020 και το 2021, ο αριθμός των μονάδων υγείας μεταναστών ήταν επαρκής, κυρίως λόγω του χαμηλού επιπέδου των ιατρικών επισκέψεων ως αποτέλεσμα των περιορισμών λόγω της COVID-19. Από το 2022, η πραγματική ικανότητα κατέστη εκ νέου ανεπαρκής σε 25 από τις 30 επαρχίες-στόχο.

44 Διαπιστώσαμε ότι στο πλαίσιο του έργου «Ενίσχυση των υποδομών υγείας για όλους» (Strengthening Health Infrastructure for All, SHIFA) χρηματοδοτούνται επίσης κέντρα οικογενειακής υγείας για τις κοινότητες υποδοχής. Η συντριπτική πλειονότητα των (διευρυμένων) κέντρων υγείας μεταναστών που πρόκειται να κατασκευαστούν περιλαμβάνει χώρους που προορίζονται για αποκλειστική χρήση από τις κοινότητες υποδοχής. Πρόθεση του Υπουργείου είναι να χρησιμεύσουν ως κέντρα οικογενειακής υγείας τόσο για τις κοινότητες υποδοχής όσο και για τους πρόσφυγες, αλλά με φυσικά διαχωρισμένες εγκαταστάσεις. Το κόστος της κατασκευής των τμημάτων των κέντρων υγείας που απευθύνονται μόνο σε Τούρκους πολίτες ανέρχεται σε 26 εκατομμύρια ευρώ (ποσό που αντιστοιχεί στο 29 % του προϋπολογισμού του έργου).

Κοινωνικο-οικονομική στήριξη

45 Όσον αφορά τα έργα κοινωνικο-οικονομικής στήριξης, ο υπολογισμός του αριθμού των δικαιούχων βασίστηκε στους διαθέσιμους προϋπολογισμούς, με αποτέλεσμα να καταστεί δυνατή η στήριξη περιορισμένου μόνο αριθμού δυνητικών δικαιούχων. Όσον αφορά το έργο 6 (βλέπε [παράρτημα III](#) για τους αριθμούς αναφοράς των έργων), περισσότερο από το 20 % των φοιτητών που έλαβαν στήριξη παρακολούθησαν προγράμματα προπτυχιακών σπουδών σε τομείς που δεν αντιστοιχούσαν στην ανάλυση της αγοράς εργασίας που είχε παραγγείλει ο εταίρος υλοποίησης και, ως εκ τούτου, προσφέρουν μικρότερες ευκαιρίες απασχόλησης στο μέλλον. Επιπλέον, η κλίμακα του έργου 7 δεν ανταποκρινόταν στις ανάγκες των δικαιούχων, καθώς οι δραστηριότητές του ξεκίνησαν πριν από την ολοκλήρωση της ανάλυσης της αγοράς εργασίας.

46 Ο προϋπολογισμός για το έργο «*Στήριξη της μετάβασης στην αγορά εργασίας*» δεν περιλάμβανε λεπτομερή ανάλυση των εξόδων και των δραστηριοτήτων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή διέθετε περιορισμένα μέσα για να αξιολογήσει σε ποιον βαθμό το έργο επικεντρώθηκε στις ανάγκες των προσφύγων και κατά πόσον η αναλογία προσφύγων και μελών των κοινοτήτων υποδοχής μεταξύ των ωφελούμενων ήταν η ενδεδειγμένη. Ομοίως, η Επιτροπή αποδέχθηκε αναντίρρητα τη χαμηλή τιμή-στόχο που είχε τεθεί (για απασχόληση του 20 % των δικαιούχων μετά την ολοκλήρωση ενός προγράμματος ενεργητικής πολιτικής για την αγορά εργασίας) για την ένταξη των Σύριων στην επίσημη αγορά εργασίας.

Δημοτικές υποδομές

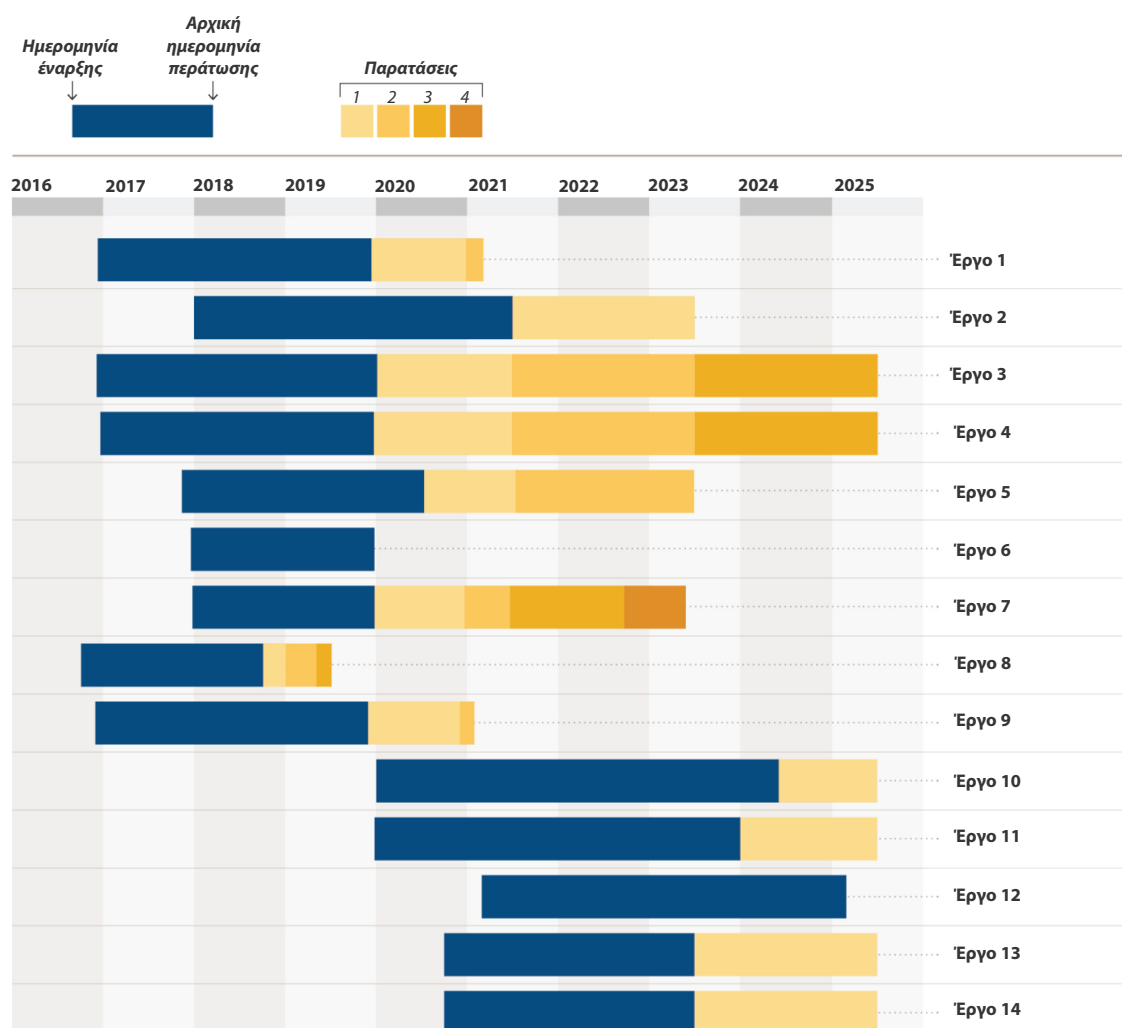
47 Τα δύο έργα δημοτικών υποδομών είναι συμπληρωματικά, καθώς η γεωγραφική τους κάλυψη διαφέρει. Αφορούν την εγκατάσταση αγωγών αποχέτευσης και την κατασκευή μονάδων επεξεργασίας λυμάτων. Οι τοποθεσίες που κάλυψε το έργο 10 επιλέχθηκαν βάσει μελετών τρωτότητας για τον προσδιορισμό των δήμων και των δικαιούχων με τις επιτακτικότερες ανάγκες. Σε αυτές διατυπώθηκαν μάλιστα συστάσεις για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της υλοποίησης του έργου. Ως εκ τούτου, η δυναμικότητα του έργου είναι αντίστοιχη των αναγκών του πληθυσμού των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής.

48 Ωστόσο, ο εταίρος υλοποίησης του έργου 13 δεν διενήργησε μελέτες τρωτότητας για τα έργα δημοτικών υποδομών που υλοποίησε. Η προτεραιοποίηση των επενδύσεων σε υποδομές έγινε από εθνική τράπεζα ανάπτυξης και επενδύσεων, σε διαβούλευση με τους δήμους, λαμβανομένης υπόψη της αύξησης του πληθυσμού λόγω της εισροής προσφύγων.

Η υλοποίηση των έργων καθυστέρησε σημαντικά για διάφορους λόγους Υλοποίηση

49 Όπως εξηγείται κατωτέρω, κατά την υλοποίηση όλων των έργων του δείγματός μας, με την εξαίρεση ενός, σημειώθηκαν σημαντικές καθυστερήσεις (βλέπε [γράφημα 5](#)). Η υλοποίηση πολλών έργων στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης (που προβλεπόταν να ξεκινήσει το 2018 ή το 2019) ξεκίνησε μόλις το 2021. Ομοίως, η υλοποίηση ορισμένων έργων που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της πρώτης δόσης συνεχίστηκε μετά το τέλος του 2023. Λόγω των σεισμών του Φεβρουαρίου του 2023, ορισμένα έργα (κυρίως δημοτικών υποδομών) δεν θα έχουν ολοκληρωθεί έως τα μέσα του 2025, όπως είχε προβλεφθεί αρχικά. Στο [παράρτημα VII](#) παρατίθεται επισκόπηση των αιτιών των καθυστερήσεων ανά έργο.

Γράφημα 5 – Καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

50 Στην περίπτωση των έργων υποδομής, οι συνηθέστερες αιτίες καθυστερήσεων ήταν αλλαγές στον σχεδιασμό (ως αποτέλεσμα του νέου τουρκικού αντισεισμικού κανονισμού του 2018), η υποτίμηση της τουρκικής λίρας έναντι του ευρώ το 2018 (που είχε ως αποτέλεσμα η εκτέλεση των προϋπολογισμών των έργων να παραταθεί και άρα να υλοποιηθούν μεγαλύτερα έργα για τα οποία χρειαζόταν περισσότερος χρόνος), δομικά προβλήματα κατά τη διάρκεια των εκσκαφών, η πανδημία COVID-19 και οι νέες διαδικασίες υποβολής προσφορών που έπρεπε να διεξαχθούν. Στην περίπτωση των έργων 2 και 5 που αφορούν την κατασκευή νοσοκομείων στις Hatay και Kilis, η καθυστέρηση αυτή θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί εν μέρει, εάν ο εταίρος υλοποίησης είχε αναλύσει διεξοδικότερα (λόγου χάριν μέσω γεωλογικής μελέτης) τον αρχικό σχεδιασμό.

51 Όσον αφορά τα έργα κοινωνικο-οικονομικής στήριξης (έργα 6, 7, 11 και 14), οι καθυστερήσεις οφείλονταν κυρίως σε προβλήματα με τις προσλήψεις κατά το αρχικό στάδιο, στην πανδημία COVID-19, στην απουσία ενστερνισμού από πλευράς της τουρκικής κυβέρνησης και στην οικονομική κρίση.

Εκτέλεση του προϋπολογισμού

52 Λόγω του υψηλού πληθωρισμού στην Τουρκία (βλέπε [γράφημα 6](#)), αρκετά έργα υποδομών δεν διαθέτουν σήμερα τον απαιτούμενο προϋπολογισμό προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους. Αυτό ισχύει για τα δύο έργα δημοτικών υποδομών, το έργο SHIFA και τα έργα κατασκευής σχολείων. Δεν είναι ακόμα σαφές αν το αντικείμενο των εν λόγω έργων θα περιοριστεί ή αν μπορεί να εξασφαλιστεί πρόσθετη χρηματοδότηση μέσω των υπόλοιπων κονδυλίων της Διευκόλυνσης ή αύξηση της συνιστώσας του δανείου από τους εταίρους υλοποίησης.

Γράφημα 6 – Πληθωρισμός στην Τουρκία, 2014-2023

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Τουρκικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Διορθωτικά μέτρα

53 Στις περιπτώσεις που σημειώθηκαν καθυστερήσεις, η Επιτροπή διερεύνησε τις αιτίες τους και έλαβε τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι καθυστερήσεις οφείλονταν σε προβλήματα και καταστάσεις που δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν από τη μια μέρα στην άλλη: στον νέο αντισεισμικό κανονισμό, στην υποτίμηση της τουρκικής λίρας, την COVID-19 και την οικονομική κρίση. Επίσης, οι σεισμοί του 2023 δεν θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί. Ωστόσο, στις περιπτώσεις ορισμένων έργων (έργα 6 και 12), η Επιτροπή θα μπορούσε να είχε παρέμβει νωρίτερα και αποτελεσματικότερα.

Η Επιτροπή δεν αξιολογούσε συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων των έργων

Επιλογή των εταίρων υλοποίησης

54 Η Επιτροπή χρησιμοποιεί δύο μεθόδους διαχείρισης για την υλοποίηση των έργων:

- α) στο πλαίσιο της έμμεσης διαχείρισης, τα έργα υλοποιούνται από οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών, ΜΚΟ και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών·
- β) στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης, τα έργα υλοποιούνται από την τουρκική κυβέρνηση.

55 Όσον αφορά τα έργα που υλοποιήθηκαν υπό καθεστώς έμμεσης διαχείρισης, η Επιτροπή δημοσίευσε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και αξιολόγησε τη διοικητική, τεχνική και οικονομική ικανότητα των αιτούντων. Ως περαιτέρω κριτήριο επιλεξιμότητας, έλαβε επίσης υπόψη το ποσοστό των έμμεσων εξόδων που προβλεπόταν στις αιτήσεις έργων. Στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της Διευκόλυνσης, καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για τη μείωση των έμμεσων εξόδων (βλέπε σημεία **25** και **26**). Με τον τρόπο αυτό, μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης μπόρεσε να διατεθεί απευθείας στους τελικούς δικαιούχους.

56 Στις περιπτώσεις των έργων PICTES και SIHHAT, τα τουρκικά υπουργεία ήταν οι μόνοι πιθανοί εταίροι υλοποίησης. Διαπιστώσαμε ότι αυτά διέθεταν επαρκή επιχειρησιακή και οικονομική ικανότητα για την υλοποίηση των έργων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η μεταβίβαση περισσότερων καθηκόντων στην τουρκική κυβέρνηση θα μπορούσε να βελτιώσει την αποδοτικότητα των δαπανών. Ωστόσο, στην τρέχουσα πολιτική συγκυρία, αυτό δεν είναι εφικτό (βλέπε σημείο **24**).

57 Διαπιστώσαμε ότι όλοι οι εταίροι υλοποίησης διέθεταν την αναγκαία διοικητική, επιχειρησιακή και οικονομική ικανότητα για την υλοποίηση των έργων που εξετάσαμε. Ωστόσο, στην περίπτωση του έργου 4, που αφορούσε υποδομές στον τομέα της εκπαίδευσης, οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του εταίρου υλοποίησης δεν είχαν αξιολογηθεί κατά πυλώνες έως τον χρόνο υπογραφής της διοικητικής συμφωνίας, ή έστω έως τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας.

Εκτίμηση του κόστους των έργων

58 Όσον αφορά τα έργα υποδομών (σχολεία, δημοτικές υποδομές και νοσοκομεία), η αντιπροσωπεία της ΕΕ εξέτασε ενδελεχώς την πρόταση προϋπολογισμού του εταίρου υλοποίησης, βάσει των τιμών αναφοράς ανά τετραγωνικό μέτρο, όπως δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Τουρκίας.

59 Ωστόσο, στους άλλους τομείς προτεραιότητας, η Επιτροπή δεν αξιολογούσε συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων των έργων (αρχικός προϋπολογισμός συν προσθήκης). Για αρκετά έργα (έργα 1, 6, 8, 9 και 14), δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή ή η αντιπροσωπεία της ΕΕ είχαν αναλύσει λεπτομερώς τον προϋπολογισμό (λόγου χάριν ζητώντας από τους εταίρους υλοποίησης δικαιολογητικά έγγραφα για την τεκμηρίωση των εξόδων). Επιπλέον, η αντιπροσωπεία της ΕΕ δεν ανέλυσε λεπτομερώς το κόστος των δραστηριοτήτων, αλλά βασίστηκε απλώς στις εξηγήσεις που παρείχαν οι εταίροι υλοποίησης (έργα 6, 7, 8 και 11). Ακόμη, η Επιτροπή δεν συνέκρινε παρόμοια έξοδα μεταξύ των διάφορων έργων ούτε υπολόγισε το κόστος ανά δικαιούχο. Αυτό υπονομεύει την αποδοτικότητα των έργων.

60 Επιπλέον, η Επιτροπή δεν διενήργησε ελέγχους για να επαληθεύσει τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων κατά την υλοποίηση των έργων. Για τα περισσότερα έργα, εξαιρουμένων δύο, η επαλήθευση των δαπανών ανατέθηκε σε εξωτερική ελεγκτική εταιρεία. Ωστόσο, οι διαχειριστές έργων στην αντιπροσωπεία της ΕΕ δεν ζητούσαν συστηματικά ούτε έλεγχαν τις εκθέσεις επαλήθευσης.

Αξιολόγηση των διοικητικών εξόδων

61 Δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή αξιολόγησε τον εύλογο χαρακτήρα των διοικητικών εξόδων. Μολονότι, στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης, μείωσε το όριο για τα έμμεσα έξοδα από 7 % σε 4 % του συνολικού κόστους του έργου (βλέπε [πλαίσιο 1](#)), εξακολουθεί να μην έχει ορίσει κριτήρια επιλογής βάσει των οποίων να αξιολογεί κατά πόσον αυτό αποτελεί κατάλληλο όριο για κάθε επιμέρους έργο. Τα έμμεσα έξοδα μειώθηκαν στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της Διευκόλυνσης και, συνολικά, μοιάζουν να κινούνται σε λογικά επίπεδα, λαμβανομένων υπόψη των δραστηριοτήτων που πρέπει να εκτελέσουν οι εταίροι υλοποίησης.

62 Παρά το γεγονός ότι τα έμμεσα έξοδα ανέρχονται σχεδόν στο 7 %, ο προϋπολογισμός του PICTES χρηματοδότησε και άλλα έξοδα, τα οποία ο εξωτερικός ελεγκτής που διενήργησε την επαλήθευση έκρινε μη επιλέξιμα. Αυτά, μεταξύ άλλων, περιλάμβαναν αμοιβές υπερωριών, ημερήσιες αποζημιώσεις και επιδόματα κίνησης για το προσωπικό του υπουργείου, ύψους 1,7 εκατομμυρίων ευρώ. Ωστόσο, η Επιτροπή μπόρεσε να ανακτήσει τις δαπάνες αυτές.

63 Επιπλέον, η συνέχιση της χρηματοδότησης του PICTES εξασφαλίστηκε μέσω των έργων PIKTES II και PIKTES+. Παρόλα αυτά, οι συμβάσεις πολλών εκπαιδευτικών δεν παρατάθηκαν αλλά καταγγέλθηκαν, και στους εκπαιδευτικούς καταβλήθηκαν αποζημιώσεις απόλυσης. Στη συνέχεια, μόλις ξεκίνησαν τα έργα PIKTES II και PIKTES+, στους ίδιους εκπαιδευτικούς προσφέρθηκαν αμέσως «νέες» συμβάσεις, οι οποίες αφορούσαν τις ίδιες δραστηριότητες. Μεταξύ των διάφορων έργων PICTES δεν υπήρξε χρονικό κενό. Τα επιδόματα απόλυσης ανήλθαν σε 8,4 εκατομμύρια ευρώ για τη μετάβαση από το PICTES στο PIKTES II και σε 11,2 εκατομμύρια ευρώ για τη μετάβαση από το PIKTES II στο PIKTES+. Η πρακτική αυτή απαγορεύεται βάσει του τουρκικού εργατικού δικαίου. Βάσει των ευρημάτων μας, η Επιτροπή κατέβαλε προσπάθειες να ανακτήσει τα ποσά από το Υπουργείο. Με επιστολή που απέστειλε τον Αύγουστο του 2023, ζήτησε την επιστροφή του ποσού των 8,4 εκατομμυρίων ευρώ από το Υπουργείο, το οποίο απέρριψε το αίτημα. Ακόμη δεν είναι σαφές με ποιον τρόπο (ή αν) η Επιτροπή θα ανακτήσει το συνολικό ποσό των 19,6 εκατομμυρίων ευρώ που καταβλήθηκε ως παράνομες αποζημιώσεις απόλυσης.

Οι προγραμματισμένες εκροές έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής, αλλά τα ζητήματα του αντικτύπου και της βιωσιμότητάς τους δεν καλύπτονται επαρκώς

64 Αξιολογήσαμε αν είχαν επιτευχθεί οι προβλεπόμενες εκροές και τα προβλεπόμενα επακόλουθα και κατά πόσον η Επιτροπή είχε διασφαλίσει τη βιωσιμότητά τους. Επιπλέον, εξετάσαμε τη διαχείριση των έργων της Διευκόλυνσης από την Επιτροπή μετά τους σεισμούς του Φεβρουαρίου του 2023 και αξιολογήσαμε τα μέτρα που ελήφθησαν για την άμβλυνση του αντικτύπου τους στα έργα. Στα σημεία που ακολουθούν εξετάζουμε αν:

- α) τα έργα του δείγματος πέτυχαν (ή προβλέπεται να επιτύχουν) τα αναμενόμενα αποτελέσματα (εκροές και επακόλουθα)·
- β) το πλαίσιο παρακολούθησης κατέγραψε αξιόπιστες ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες·
- γ) στον απόηχο των σεισμών του 2023, η Επιτροπή παρενέβη αποτελεσματικά· και αν
- δ) η Επιτροπή διασφάλισε τη βιωσιμότητα των έργων.

Μολονότι τα έργα παρήγαγαν εκροές, η εστίαση στον αντίκτυπο ήταν περιορισμένη

Αποτελέσματα

65 Στο *παράρτημα VIII* παρουσιάζεται η αξιολόγησή μας όσον αφορά τις ανάγκες που κάλυψαν τα έργα, τον έγκαιρο χαρακτήρα, την οικονομική αποδοτικότητα, την παρακολούθηση, τα αποτελέσματα και τη βιωσιμότητά τους. Συνολικά, οι προβλεπόμενες εκροές επιτεύχθηκαν, αλλά η μέτρηση του αντίκτυπου δεν ήταν επαρκής. Όπου ήταν δυνατόν, η Επιτροπή και οι εταίροι υλοποίησης έλαβαν διορθωτικά μέτρα για την ελαχιστοποίηση ή τον μετριασμό των καθυστερήσεων. Γενικά, υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των δραστηριοτήτων των έργων και των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

Εκπαίδευση

66 Τα περισσότερα επακόλουθα επιτεύχθηκαν στον τομέα της εκπαίδευσης: ανεγέρθηκαν προκατασκευασμένα και συμβατικά σχολικά κτίρια, τα οποία λειτουργούν εν μέρει. Τα σχολεία των οποίων η κατασκευή ολοκληρώθηκε (*έργα 3 και 4*) εντάχθηκαν στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας. Στο πλαίσιο του έργου PICTES, διατέθηκε στους μαθητές σχολικός εξοπλισμός και υλικό και εξασφαλίστηκε επαρκής αριθμός εκπαιδευτικών για τη διασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης τόσο για τους μαθητές από τη Συρία όσο και για εκείνους από τις κοινότητες υποδοχής. Τα προσωρινά κέντρα εκπαίδευσης έκλεισαν και τα παιδιά μεταφέρθηκαν στα τουρκικά δημόσια σχολεία.

67 Κατά τη διάρκεια της αποστολής ελέγχου που πραγματοποιήσαμε, επισκεφθήκαμε επτά σχολεία του PICTES (*εικόνα 1*) και διαπιστώσαμε ότι σε όλα ήταν εγγεγραμμένος ο αναγκαίος αριθμός Σύριων ώστε να είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση από το έργο. Ωστόσο, ορισμένες δραστηριότητες δημιούργησαν εντάσεις μεταξύ των μαθητών, όπως το γεγονός ότι αρχικά μόνο στους Σύριους μαθητές παρέχονταν δωρεάν γραφική ύλη και μεταφορά. Για τον λόγο αυτό, δύο σχολεία είχαν αναλάβει την πρωτοβουλία να ξεκινήσουν δραστηριότητες κοινωνικής συνοχής (όπως η διοργάνωση έκθεσης επιστημονικών εργασιών και έκθεσης τέχνης). Από την άλλη, σε πέντε σχολεία, τα επιτραπέζια παιχνίδια και ο αθλητικός εξοπλισμός που είχαν αγοραστεί για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιούνταν ελάχιστα ή παρέμεναν ακόμη αχρησιμοποίητα στις συσκευασίες τους (*εικόνα 2*).

Εικόνα 1 – Σχολεία PICTES στα Άδανα (αριστερά) και τη Σμύρνη (δεξιά)

Πηγή: ΕΕΣ.

Εικόνα 2 – Σχολείο PICTES – εξοπλισμός επιτραπέζιας αντισφαίρισης που παραμένει άθικτος στη συσκευασία του

Πηγή: ΕΕΣ.

68 Επισκεφθήκαμε εννέα νεόδμητα σχολεία που κατασκευάστηκαν στο πλαίσιο των χρηματοδοτηθέντων από τη Διευκόλυνση σχολικών έργων (επτά εκ των οποίων ήταν ήδη σε λειτουργία) και διαπιστώσαμε υψηλό βαθμό ικανοποίησης τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών. Τρία σχολεία δεν ήταν ικανοποιητικά συντηρημένα, παρά το γεγονός ότι είχαν ανοίξει μόλις το 2019 ή το 2020. Όλα τα σχολεία ήταν εξοπλισμένα με νέα συστήματα θέρμανσης, κεντρικά συστήματα εξαερισμού και κλιματισμού, καθώς και με συστήματα ήχου και ασφάλειας. Ωστόσο, ο τεχνικός εξοπλισμός δεν λειτουργούσε σωστά σε κανένα από αυτά, λόγω έλλειψης τεχνικού προσωπικού με τις αναγκαίες γνώσεις. Ακόμη τα κινητά κέντρα διαλογής ανακυκλώσιμων απορριμμάτων (*εικόνα 3*) δεν χρησιμοποιούνταν συχνά, καθώς η αποκομιδή δεν γινόταν αυτόματα από τον δήμο.

Εικόνα 3 – Σε όλα τα νεόδμητα σχολεία εγκαταστάθηκε κινητό κέντρο διαλογής ανακυκλώσιμων απορριμμάτων

Πηγή: ΕΕΣ.

69 Δεν μπορέσαμε να προσδιορίσουμε τον αντίκτυπο, ούτε την οικονομική αποδοτικότητα, των έργων του δείματός μας στον τομέα της εκπαίδευσης. Στοιχεία για τα σχολεία που χρηματοδοτήθηκαν μέσω της Διευκόλυνσης στο πλαίσιο του PICTES I δεν ήταν διαθέσιμα. Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία αφορούσαν το PICTES II. Με άλλα λόγια, η Επιτροπή δεν διέθετε πληροφορίες σχετικά με τις τοποθεσίες όπου δαπανήθηκε η χρηματοδότηση ούτε σχετικά με τα επιτευχθέντα αποτελέσματα.

70 Επιπλέον, παρά τα επανειλημμένα αιτήματά μας, το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας δεν μας παρείχε στοιχεία (βλέπε σημείο **15**) σχετικά με:

- τον αριθμό των μαθητών-προσφύγων από τη Συρία και άλλες χώρες ανά σχολείο σε σύγκριση με τον αριθμό των μαθητών από τις κοινότητες υποδοχής·
- το ποσοστό προβιβασμού των μαθητών αυτών σε σύγκριση με τους μαθητές των κοινοτήτων υποδοχής·
- τον αριθμό των παιδιών εκτός σχολείου που επανεντάχθηκαν στο εκπαιδευτικό σύστημα χάρη στη στήριξη του PICTES·
- την κατανομή της στήριξης του PICTES μεταξύ των διάφορων κατηγοριών σχολείων·
- τον αριθμό των προσφύγων που ολοκλήρωσαν την πρωτοβάθμια ή τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή έγιναν δεκτοί στο πανεπιστήμιο.

71 Ως εκ τούτου, δεν κατέστη δυνατό να αξιολογήσουμε τον αντίκτυπο του PICTES στην ενσωμάτωση και την επιτυχία των παιδιών προσφύγων στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα, ούτε τον αντίκτυπο της κατασκευής των σχολείων στους δικαιούχους. Παρατηρήσαμε, ωστόσο, ότι μόνο δύο από τα εννέα σχολεία που επισκεφθήκαμε (βλέπε σημείο **68**), είχαν συμπεριληφθεί στο έργο PICTES. Προκειμένου ένα σχολείο να είναι επιλέξιμο για χρηματοδότηση από το έργο αυτό, ο μαθητικός πληθυσμός του πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον 40 παιδιά πρόσφυγες. Αυτό σημαίνει ότι τα σχολεία που κατασκευάστηκαν ωφέλησαν κυρίως τις κοινότητες υποδοχής και όχι τους πρόσφυγες, οι οποίοι θα έπρεπε να είναι οι κύριοι ωφελούμενοι.

Υγεία

72 Τα δύο νοσοκομεία που χρηματοδοτήθηκαν από τη Διευκόλυνση ολοκληρώθηκαν επιτυχώς και σύμφωνα με τον αντισεισμικό κανονισμό. Από τα δεδομένα για τους ασθενείς διαπιστώσαμε ότι είχαν καταγραφεί πολλές εισαγωγές, τόσο Τούρκων όσο και Σύριων. Διαπιστώσαμε ότι όλος ο εξοπλισμός είχε παραδοθεί και ότι το Υπουργείο είχε διαθέσει επαρκές προσωπικό. Η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της κατασκευής των νοσοκομείων και της αυξημένης ικανότητας υγειονομικής περίθαλψης στις πόλεις Hatay και Kilis ήταν σαφής (**εικόνα 4**).

Εικόνα 4 – Νοσοκομεία στις Hatay (αριστερά) και Kilis (δεξιά)

Πηγή: ΕΕΣ.

73 Κατά τη διάρκεια του έργου SIHHAT II, ο αριθμός των μονάδων υγείας μεταναστών (ΜΗΥ) επαρκούσε, έως το 2021, για την κάλυψη των αναγκών των προσφύγων. Από το 2022, ο αριθμός των προσφύγων υπερέβη τη δυναμικότητα των ΜΗΥ. Τα κέντρα υγείας παρείχαν επίσης τη δυνατότητα σε Σύριους ιατρούς να εργαστούν ως γενικοί ιατροί, ειδικοί παθολόγοι, γυναικολόγοι και παιδίατροι. Διαφορετικά, χωρίς να αποκτήσουν την τουρκική ιθαγένεια και χωρίς να περάσουν εξετάσεις ισοτιμίας, δεν μπορούν να εργαστούν στο τουρκικό σύστημα υγείας.

Εικόνα 5 – Χώρος αναμονής στο Κέντρο Υγείας Μεταναστών της Άγκυρας (αριστερά) και αίθουσα εκπαιδευτικής θεραπείας στο Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας των Αδάνων (δεξιά)

Πηγή: ΕΕΣ.

74 Στο πλαίσιο της επίσκεψής μας επιβεβαιώσαμε ότι τα κτίρια και ο εξοπλισμός ήταν καλά συντηρημένα, ότι το διαθέσιμο προσωπικό ήταν επαρκές και ότι οι ασθενείς (Τούρκοι και Σύριοι) ήταν ικανοποιημένοι με τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης (*εικόνα 5* και *εικόνα 6*). Συνομιλώντας με ασθενείς, διαπιστώσαμε ότι οι Σύριοι αισθάνονταν ότι αντιμετωπίζονταν ισότιμα με τους Τούρκους όσον αφορά τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης.

Εικόνα 6 – Μαγνητικός τομογράφος (Hatay) και αξονικός τομογράφος (Kilis)

Πηγή: ΕΕΣ.

Κοινωνικο-οικονομική στήριξη

75 Ο τομέας της κοινωνικο-οικονομικής στήριξης είναι ο λιγότερο ανεπτυγμένος μεταξύ των τομέων προτεραιότητας της Διευκόλυνσης. Η τουρκική κυβέρνηση δεν διαθέτει στρατηγική μετάβασης για τους πρόσφυγες. Ως εκ τούτου δεν δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην πλευρά της ζήτησης, δηλαδή στο κατά πόσον υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις εργασίας για τους πρόσφυγες και σε ποιους τομείς. Επιπλέον, οι δράσεις της Επιτροπής για την κάλυψη των κοινωνικο-οικονομικών αναγκών των προσφύγων βασίζονται επίσης κυρίως στην προσφορά (λόγου χάριν, διοργάνωση δραστηριοτήτων κατάρτισης για τους πρόσφυγες).

76 Οι εταιρείες υλοποίησης δύο έργων διενήργησαν ανάλυση της αγοράς εργασίας. Ωστόσο, η ανάλυση αυτή δεν αξιοποιήθηκε, ή τουλάχιστον δεν αξιοποιήθηκε κατάλληλα, για την οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης των ομάδων-στόχου (βλέπε σημείο 45). Επιπλέον, ένα από τα έργα αυτά είχε διάρκεια δύο μόλις ετών, ενώ τα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών διαρκούν τέσσερα χρόνια. Δύο άλλα έργα δεν επικεντρώνονταν επαρκώς στους πρόσφυγες και στο πλαίσιο ενός από αυτά έλαβαν πιστοποίηση περισσότεροι συμμετέχοντες από τις κοινότητες υποδοχής παρά Σύριοι.

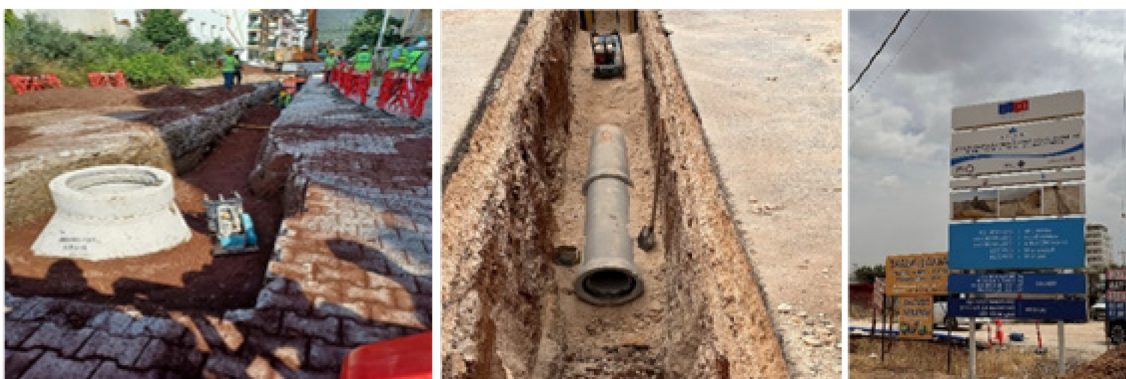
77 Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης έχει ως στόχο να παρέχει μια στρατηγική εξόδου για το έργο ESSN. Ωστόσο, δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των αδειών εργασίας που η τουρκική κυβέρνηση είχε χορηγήσει σε Σύριους από το 2021 ή σχετικά με τον αριθμό των Σύριων που είχαν ξεκινήσει επιχειρηματική δραστηριότητα από την έναρξη της χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης.

78 Συνολικά, λόγω της απουσίας μεταπαρακολούθησης της πορείας των πρώην σπουδαστών μετά την ολοκλήρωση των έργων, δεν ήταν δυνατόν να διαπιστωθεί κατά πόσον είχαν βρει θέσεις εργασίας αμέσως μετά ή κατά τη διάρκεια των έργων.

Δημοτικές υποδομές

79 Στις περιπτώσεις των δύο έργων δημοτικών υποδομών, οι κατασκευαστικές εργασίες είχαν αρχίσει μόλις πρόσφατα σε μικρό αριθμό τοποθεσιών (*εικόνα 7*). Ως εκ τούτου, ήταν πολύ νωρίς για να αξιολογηθεί αν είχαν επιτευχθεί αποτελέσματα. Ωστόσο, η αύξηση των τιμών των υλικών δομικών κατασκευών, η αστάθεια των συναλλαγματικών ισοτιμιών και ο υψηλός πληθωρισμός στην Τουρκία (βλέπε *γράφημα 6*) έχουν επηρεάσει και εξακολουθούν να επηρεάζουν τους προϋπολογισμούς των έργων και την οργάνωση των διαγωνισμών. Αναμένονται μειώσεις της εμβέλειας αυτών των έργων (εκτός εάν βρεθεί πρόσθετη χρηματοδότηση), η οποία θα επηρεάσει την επίτευξη των στόχων τους. Επιπλέον, αναμένονται πρόσθετες καθυστερήσεις ενός έως δύο ετών λόγω των σεισμών.

Εικόνα 7 – Osmaniye (αριστερά) και Sanliurfa (στη μέση και δεξιά) – Έργα αποχέτευσης

Πηγή: ΕΕΣ.

Παρακολούθηση

80 Η αντιπροσωπεία της ΕΕ, οι εταίροι υλοποίησης, οι εξωτερικές ελεγκτικές εταιρείες και η ομάδα του SUMAF πραγματοποίησαν επισκέψεις για την παρακολούθηση των χρηματοδοτούμενων από τη Διευκόλυνση έργων. Η μέτρηση των αποτελεσμάτων των έργων βασίστηκε στις τιμές-στόχο που είχαν οριστεί σε έγγραφα σχεδιασμού γνωστά ως «λογικά πλαίσια», τα οποία αποτελούσαν μέρος της διοικητικής συμφωνίας. Ωστόσο, οι δείκτες ήταν ως επί το πλείστον ποσοτικοί, και ως εκ τούτου διευκόλυναν τη μέτρηση των εκροών και όχι των επακόλουθων.

81 Τα λογικά πλαίσια των έργων του κοινωνικο-οικονομικού τομέα συχνά δεν διευκόλυναν τη μέτρηση του αντικτύπου των έργων, καθώς επικεντρώνονταν στον αριθμό των συμμετεχόντων που συμμετείχαν σε μαθήματα και όχι στον αριθμό εκείνων που αποφοίτησαν ή στον αριθμό των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν.

82 Επισημάναμε επίσης αδυναμίες στο λογικό πλαίσιο του έργου SHIFA, καθώς οι δείκτες δεν αποτύπωναν το γεγονός ότι τμήμα της χρηματοδότησης προοριζόταν αποκλειστικά για τον πληθυσμό της κοινότητας υποδοχής. Όλοι οι δείκτες αφορούσαν τους πρόσφυγες και κανένας δεν αφορούσε τον αρχικό στόχο του έργου για μείωση των δαπανών μίσθωσης και λειτουργίας των κέντρων υγείας μεταναστών. Επιπλέον, στο λογικό πλαίσιο του έργου 11, οι εκροές / τα επακόλουθα δεν ευθυγραμμίζονταν με τις δραστηριότητες του έργου και, ως εκ τούτου, δεν προσφέρονταν για αποδοτική παρακολούθηση.

83 Επιπλέον της διενέργειας επιτόπιων επισκέψεων, η αντιπροσωπεία της ΕΕ εξέτασε τις εκθέσεις εκκίνησης και προόδου του έργου και ζήτησε διευκρινίσεις από τους εταίρους υλοποίησης. Η ομάδα του SUMAF πραγματοποίησε λεπτομερείς επισκέψεις παρακολούθησης στους εταίρους υλοποίησης, διατύπωσε συστάσεις και, γενικότερα, έδωσε την κατάλληλη συνέχεια στις εν λόγω επισκέψεις. Ωστόσο, ένας εταίρος υλοποίησης αντιτάχθηκε στην παρακολούθηση και απέρριψε τις συστάσεις της ομάδας του SUMAF.

84 Με την εξαίρεση δύο έργων, εξωτερικές ελεγκτικές εταιρείες διενήργησαν επαληθεύσεις για να αξιολογήσουν την επιλεξιμότητα των δαπανών. Στις περιπτώσεις τεσσάρων έργων εντοπίστηκαν μη επιλέξιμες δαπάνες και τα σχετικά ποσά στη συνέχεια ανακτήθηκαν.

Προβολή

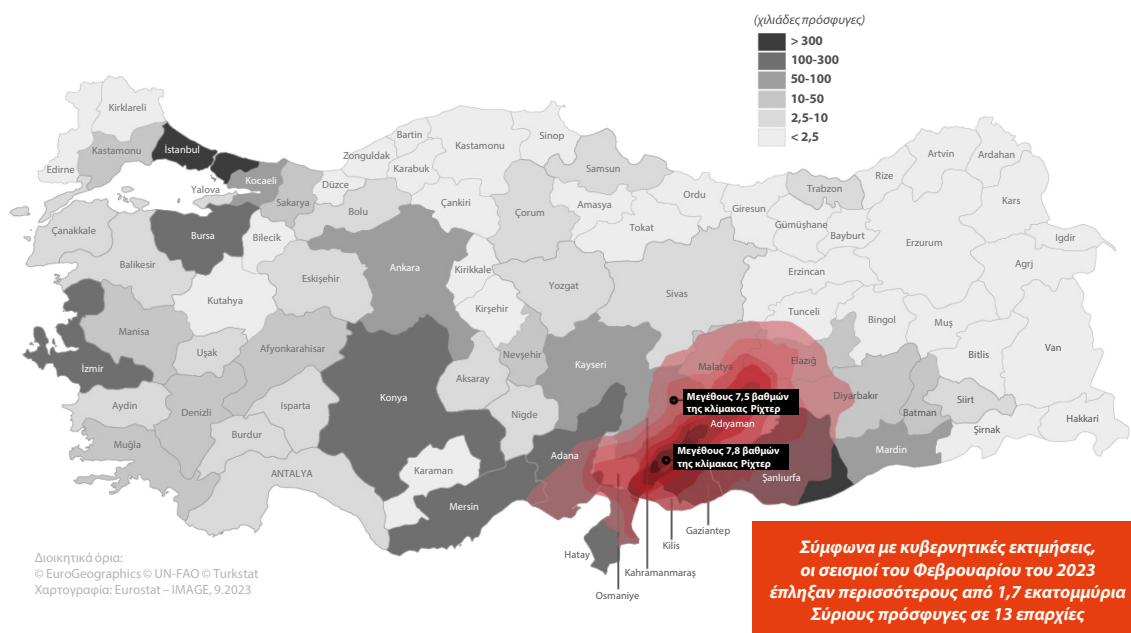
85 Σε σχέση με το σύνολο των έργων που εξετάστηκαν, είχαν συμφωνηθεί συμβατικώς κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την προβολή. Κατά την υλοποίηση των έργων, κάθε εταίρος υλοποίησης απέστειλε στην αντιπροσωπεία της ΕΕ σχέδιο επικοινωνίας και προβολής. Στα σχέδια αυτά προσδιόρισαν τις ομάδες-στόχο και δραστηριότητες επικοινωνίας για καθεμία από αυτές, όπως ιστοσελίδες, φωτογραφίες, βίντεο, άρθρα στον Τύπο, διαφημιστικά άρθρα, σηματοδότηση και εκδηλώσεις έναρξης και λήξης.

86 Οι εκθέσεις προόδου παρείχαν λεπτομερή επισκόπηση της προόδου σε σύγκριση με τα σχέδια προβολής. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψής μας, διαπιστώσαμε ότι, κατά κανόνα, οι κανόνες σχετικά με την προβολή εφαρμόζονταν ικανοποιητικά.

Η αντίδραση της Επιτροπής για την αντιμετώπιση του αντικτύπου των σεισμών στα έργα της Διευκόλυνσης ήταν άμεση

87 Τον Φεβρουάριο του 2023, δύο καταστροφικοί σεισμοί έπληξαν τη νότια Τουρκία και τη βόρεια Συρία (βλέπε [γράφημα 7](#)), προκαλώντας μεγάλο αριθμό θανάτων και εκτεταμένες ζημιές. Η αντιπροσωπεία της ΕΕ αντέδρασε γρήγορα. Προκειμένου να σχηματίσει ολοκληρωμένη εικόνα των ζημιών που υπέστησαν τα έργα της Διευκόλυνσης, ζήτησε από τους εταίρους υλοποίησης να υποβάλουν εκθέσεις εκτίμησης των επιπτώσεων του σεισμού. Στις εκθέσεις αυτές παρουσιάζονται συνολικά οι επιπτώσεις των σεισμών στις εν εξελίξει δραστηριότητες και στις προς επίτευξη τιμές-στόχο και αναφέρεται κατά πόσον απαιτείται αύξηση του προϋπολογισμού ή παράταση της προθεσμίας.

Γράφημα 7 – Ο αντίκτυπος των σεισμών της 6ης Φεβρουαρίου 2023

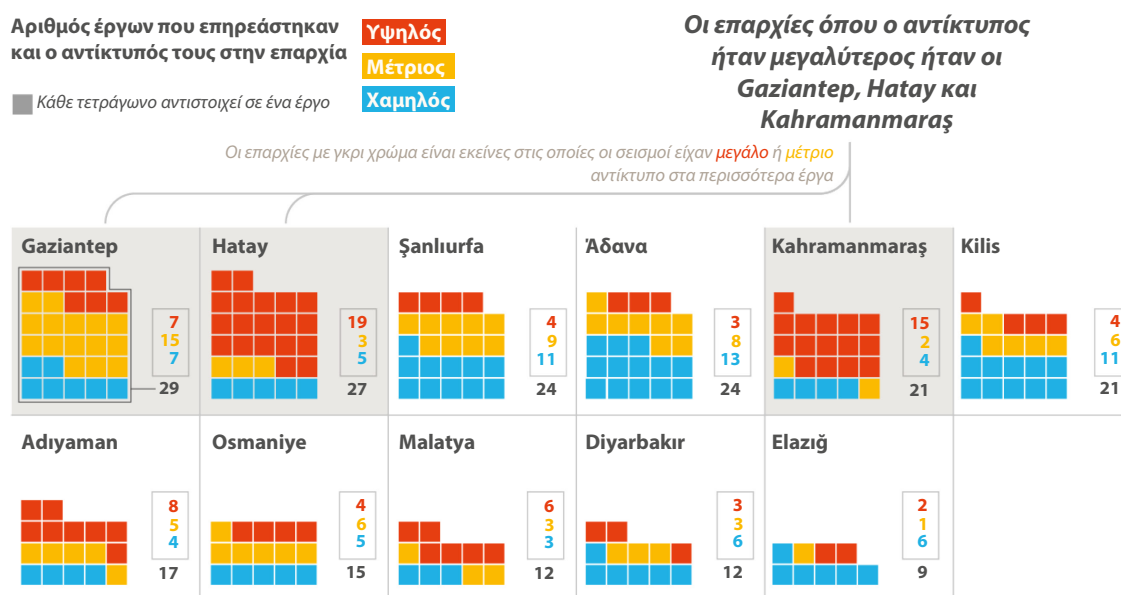
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων από τους Financial Times Limited, 9.2.2023.

88 Μέχρι τα μέσα Μαρτίου του 2023, η αντιπροσωπεία της ΕΕ είχε αναλύσει τις εκθέσεις αυτές, από τις οποίες κατέστη σαφές ότι για την ολοκλήρωση των έργων σύμφωνα με τον αρχικό προϋπολογισμό θα χρειαζόταν πρόσθετος προϋπολογισμός 632,4 εκατομμυρίων ευρώ. Ωστόσο, οι εταίροι υλοποίησης είχαν ήδη ζητήσει επιπλέον 554 εκατομμύρια ευρώ πριν από τους σεισμούς για να καλύψουν τον υψηλό πληθωρισμό και την αύξηση των τιμών στον κλάδο των κατασκευών. Τα αιτήματα αυτά αφορούσαν κυρίως τα έργα υποδομών. Τα έργα για τα οποία απαιτείτο πρόσθετος προϋπολογισμός στον απόηχο των σεισμών ήταν δύο προγράμματα βοήθειας σε χρήμα [CCTE και Συμπληρωματικό Κοινωνικό Δίκτυο Ασφαλείας Έκτακτης Ανάγκης (C-ESSN)] και ένα έργο για τη στήριξη της απασχόλησης στον γεωργικό τομέα.

89 Κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, όλα τα κεφάλαια της Διευκόλυνσης (εκτός από τις διοικητικές δαπάνες) είχαν ήδη αποτελέσει αντικείμενο συμβάσεων. Ωστόσο, έμεναν να υπογραφούν συμβάσεις για 350 εκατομμύρια ευρώ από την πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ (βλέπε σημεία **06** και **23**). Η τουρκική κυβέρνηση πρότεινε την κατανομή των κονδυλίων αυτών σε επτά έργα. Ωστόσο, δύο από αυτά εστιάζουν κατά το ήμισυ στους Σύριους πρόσφυγες και κατά το ήμισυ στις κοινότητες υποδοχής, ενώ η χρηματοδότηση της Διευκόλυνσης υποτίθεται πως προορίζεται κατά κύριο λόγο για τους πρόσφυγες. Η τελική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την κατανομή εγκρίθηκε στο τέλος του 2023.

90 Οι σεισμοί επηρέασαν σημαντικά την εκτιμώμενη διάρκεια των έργων: σύμφωνα με τους εταίρους υλοποίησης, από τα 33 εν εξελίξει έργα της Διευκόλυνσης, τα 20 χρειάστηκαν παρατάσεις των προθεσμιών κατά ένα έως τρία χρόνια. Επί συνόλου 33 έργων που βρίσκονταν σε εξέλιξη, οι σεισμοί είχαν μικρό αντίκτυπο σε εννέα, μέτριο αντίκτυπο σε 14 και μεγάλο αντίκτυπο σε 10. Οι επαρχίες που υπέστησαν τις μεγαλύτερες ζημιές ήταν οι Gaziantep, Hatay και Kahramanmaraş (βλέπε [γράφημα 8](#)).

Γράφημα 8 – Έργα ανά πληγείσα από τους σεισμούς επαρχία

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

91 Τα έργα δημοτικών υποδομών καθυστέρησαν λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας δημόσιων υπαλλήλων, υλικών οικοδομών, προσωπικού και εξοπλισμού. Το κόστος των υλικών οικοδομών, της ενέργειας και της εργασίας αυξήθηκε επίσης από το 2022. Επιπλέον, απαιτούνταν αλλαγές στο αντικείμενο και στον σχεδιασμό των έργων.

92 Τα έργα εκπαιδευτικών υποδομών καθυστέρησαν λόγω δυσχερειών στην επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές και την πρόσβαση στους αναγκαίους ανθρώπινους πόρους μετά τους σεισμούς. Στις σεισμόπληκτες περιοχές, οι κατασκευαστικές δραστηριότητες ανεστάλησαν, όπως και οι διαγωνισμοί για την ανέγερση νέων σχολείων. Αυξήθηκε επίσης το κόστος κατασκευής. Αρκετά σχολεία στην Τουρκία υπέστησαν ζημιές ή καταστράφηκαν ολοσχερώς. Ωστόσο, τα σχολεία που κατασκευάστηκαν στο πλαίσιο των έργων της Διευκόλυνσης είχαν σχεδιαστεί σύμφωνα με τον πλέον πρόσφατο αντισεισμικό κανονισμό της χώρας και, ως εκ τούτου, δεν υπέστησαν δομικές βλάβες.

93 Ούτε εξάλλου τα νοσοκομεία στις Kilis και Hatay υπέστησαν δομικές βλάβες, κι αυτό χάρη στις μεθόδους αντισεισμικής προστασίας που εφαρμόστηκαν κατά την κατασκευή. Η δυναμικότητα των δύο νοσοκομείων αυξήθηκε, ώστε να καλύψουν επείγουσες ιατρικές ανάγκες.

94 Τα δύο τρίτα των κέντρων υγείας που επρόκειτο να κατασκευαστούν ή να ανακαινιστούν στο πλαίσιο του έργου SHIFA βρίσκονταν στις επαρχίες που επλήγησαν από τους σεισμούς. Δεδομένων των μετακινήσεων πληθυσμών που προκλήθηκαν συνεπεία των σεισμών, η κατά προτεραιότητα ιεράρχηση των εγκαταστάσεων και των τοποθεσιών χρειάστηκε να επανεξεταστεί.

95 Τόσο το PICTES όσο και το SIHHAT επηρεάστηκαν σημαντικά από τους σεισμούς. Τα σχολεία στις σεισμόπληκτες επαρχίες έκλεισαν. Ορισμένα υπέστησαν σοβαρές ζημιές ή καταστράφηκαν ολοσχερώς και ο εξοπλισμός και τα λοιπά υλικά χάθηκαν. Στην περίπτωση του SIHHAT, καταστράφηκαν περίπου 45 από τα 102 (διευρυμένα) κέντρα υγείας μεταναστών. Σε εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης που δεν είχαν υποστεί ζημιές, δημιουργήθηκαν προσωρινές μονάδες με προσωπικό και πόρους του SIHHAT. Έως τον Δεκέμβριο του 2023, αρκετά κέντρα είχαν ανοίξει εκ νέου, αν και 17 παρέμεναν προσωρινά κλειστά. Δυστυχώς, εργαζόμενοι και των δύο έργων έχασαν τη ζωή τους στους σεισμούς.

96 Οι καθυστερήσεις των έργων κοινωνικο-οικονομικής στήριξης οφείλονταν κυρίως σε διαταραχές στη συμμετοχή των δικαιούχων των έργων, στο κλείσιμο επιχειρήσεων και στη μετανάστευση μέρους του πληθυσμού σε άλλες επαρχίες. Τα πανεπιστημιακά μαθήματα άρχισαν να παραδίδονται διαδικτυακά. Πολλές δραστηριότητες έργων που σχετίζονταν με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανεστάλησαν.

97 Στην περίπτωση των δύο προγραμμάτων βοήθειας σε χρήμα που χρειάστηκαν πρόσθετο προϋπολογισμό λόγω των σεισμών, των CCTE και C-ESSN (βλέπε σημείο **88**), η τουρκική κυβέρνηση πρότεινε στην Επιτροπή να επεκτείνει τη στήριξη και στους πληθυσμούς υποδοχής που κατέστησαν ευάλωτοι λόγω των σεισμών. Για λόγους κυρίως κοινωνικής συνοχής, η ΓΔ ECHO προέβη σε εφάπαξ καταβολή 12,25 εκατομμυρίων ευρώ προς ευάλωτους Τούρκους πολίτες.

Η Επιτροπή διασφάλισε τη βιωσιμότητα των έργων υποδομής, όχι όμως και των έργων κοινωνικο-οικονομικής στήριξης· η βιωσιμότητα των εμβληματικών έργων της στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας ακόμη δεν έχει διασφαλιστεί

98 Η βιωσιμότητα των έργων ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με τον τομέα. Η βιωσιμότητα των έργων **υποδομής** έχει διασφαλιστεί. Η κυριότητα των σχολείων και των νοσοκομείων που κατασκευάστηκαν με στήριξη της Διευκόλυνσης μεταβιβάστηκε στα αρμόδια υπουργεία. Τα νοσοκομεία στελεχώθηκαν από το τουρκικό Υπουργείο Υγείας, το οποίο έχει επίσης αναλάβει τη μισθοδοσία, τη συντήρηση των κτιρίων, τον εξοπλισμό και τις δαπάνες λειτουργίας. Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας ενέταξε τα σχολεία που κατασκευάστηκαν με πόρους της Διευκόλυνσης στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι δαπάνες λειτουργίας, μισθοδοσίας και συντήρησης των σχολείων καλύπτονται από τον εθνικό προϋπολογισμό.

99 Στο πλαίσιο της επιτόπιας επίσκεψής μας, επιβεβαιώσαμε ότι τα κτίρια δεν είχαν υποστεί ζημιές, ότι η συντήρηση του εξοπλισμού και των αιθουσών ήταν ικανοποιητική, ότι υπήρχε επαρκές προσωπικό και ότι οι ασθενείς είχαν παρατηρήσει σημαντική βελτίωση όσον αφορά την πρόσβασή τους σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη.

100 Επιπλέον, επιβεβαιώσαμε ότι τα σχολεία δεν είχαν υποστεί δομικές βλάβες, ότι ο αριθμός των διαθέσιμων εκπαιδευτικών ήταν επαρκής και ότι το υλικό που είχε αγοραστεί χάρη στη χρηματοδότηση υπήρχε πράγματι στα σχολεία. Μαθητές και εκπαιδευτικοί ήταν πολύ ικανοποιημένοι και είχαν παρατηρήσει βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών υποδομών. Ωστόσο, επισημάναμε διάφορα προβλήματα με τη συντήρηση των σχολικών κτιρίων και του εξοπλισμού τους.

101 Το κύριο έργο της Διευκόλυνσης στον τομέα της **εκπαίδευσης** είναι το PICTES. Το PICTES δεν περιλάμβανε στρατηγική σταδιακής διακοπής της χρηματοδότησης, η οποία συνεχίστηκε μέσω των PIKTES II και PIKTES+. Το PIKTES+ θα διαρκέσει έως τον Οκτώβριο του 2025 και ακόμη δεν προβλέπει στρατηγική εξόδου. Το θετικό με την εξέλιξη αυτή είναι ότι το έργο όχι μόνο ενίσχυσε την ενεργό δέσμευση του τουρκικού υπουργείου αλλά επωφεληθήκε και από τις υφιστάμενες δομές του υπουργείου. Επιπλέον, συνέβαλε στην ανάπτυξη των ικανοτήτων της ομάδας διαχείρισης, των ομάδων συντονισμού στις επαρχίες και των σχολείων. Αρκετοί εκπαιδευτικοί που αμείβονταν από το PICTES έγιναν δημόσιοι υπάλληλοι.

102 Το κύριο έργο της Διευκόλυνσης στον τομέα της **υγείας** είναι το SIHHAT. Τα (διευρυμένα) κέντρα υγείας μεταναστών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του έργου σταδιακά ενσωματώθηκαν στο τουρκικό εθνικό σύστημα. Ωστόσο, το SIHHAT I μπόρεσε να διατηρηθεί μόνο χάρη στη συνεχιζόμενη χρηματοδότηση μέσω του SIHHAT II. Πλέον, αυτό το έργο αυτό δεν είναι βιώσιμο, καθώς τα έξοδα μισθοδοσίας, ο εξοπλισμός και το κόστος μίσθωσης των κέντρων υγείας πρέπει να καλύπτονται από τον ΜΠΒ (III) στο πλαίσιο του SIHHAT III, που τέθηκε σε λειτουργία τον Ιανουάριο του 2024. Οι τουρκικές αρχές διστάζουν να αναλάβουν την οικονομική ευθύνη του έργου, παρά τη σημαντική εμπλοκή τους και παρά το γεγονός ότι διαθέτουν την αναγκαία επιχειρησιακή και οικονομική ικανότητα.

103 Ένας από τους στόχους του SHIFA είναι να ενισχυθεί η βιωσιμότητα του SIHHAT, μέσω της μείωσης του αριθμού των χρηματοδοτούμενων από αυτό (διευρυμένων) κέντρων υγείας μεταναστών που μισθώνονται από ιδιώτες. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων του έργου SIHHAT αφορά τους μισθούς (39 % για το SIHHAT I, έναντι 60 % για το SIHHAT II).

104 Τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από τη Διευκόλυνση στον τομέα της **κοινωνικο-οικονομικής στήριξης** ήταν λιγότερο επιτυχή όσον αφορά τη διασφάλιση της βιωσιμότητας. Ωστόσο, 15 κοινοτικά κέντρα που χρηματοδοτήθηκαν με τον τρόπο αυτό συνέχισαν να λειτουργούν με χρηματοδότηση από άλλους εταίρους μετά τη λήξη της στήριξης της Διευκόλυνσης τον Δεκέμβριο του 202, με αποτέλεσμα οι δραστηριότητές τους να μην διακοπούν. Επισκεφθήκαμε τα κοινοτικά κέντρα στην Άγκυρα και τα Άδανα και επιβεβαιώσαμε ότι εξακολουθούσαν να λειτουργούν και να συντηρούνται σωστά. Οι δραστηριότητες κοινωνικής συνοχής και επαγγελματικής κατάρτισης δεν προσφέρονταν πλέον λόγω έλλειψης πόρων. Οι δικαιούχοι εξέφρασαν τη γενική ικανοποίησή τους για τις υπηρεσίες που παρέχονται από τα κοινοτικά κέντρα.

105 Ωστόσο, μετά την ολοκλήρωση του έργου δεν έγιναν ενέργειες μεταπαρακολούθησης προκειμένου να εξακριβωθεί η κατάσταση των 76 επιχειρηματιών που είχαν λάβει χρηματοδότηση μέσω αυτών των κοινοτικών κέντρων προκειμένου να συστήσουν επιχειρήσεις. Ο εταίρος υλοποίησης επιχείρησε να επικοινωνήσει με τους επιχειρηματίες αυτούς κατόπιν σχετικού αιτήματός μας ενόψει της επίσκεψής μας. Πενήντα επτά δήλωσαν ότι εξακολουθούσαν να ασκούν την επιχειρηματική δραστηριότητα. Από αυτούς, επισκεφθήκαμε τέσσερις, εκ των οποίων δύο αποδείχθηκε ότι δεν ασκούσαν πλέον την (αρχική τους) επιχειρηματική δραστηριότητα. Η διαπίστωση αυτή εγείρει ερωτηματικά σχετικά με την αξιοπιστία των πληροφοριών για τους υπόλοιπους 53.

106 Επιπλέον, η Επιτροπή δεν παρακολουθούσε τους δικαιούχους της κοινωνικο-οικονομικής στήριξης για να εξακριβώσει αν είχαν βρει εργασία, αν χρησιμοποιούσαν στην πράξη τις επαγγελματικές δεξιότητες που απέκτησαν ή εάν οι επιχειρήσεις που ίδρυσαν εξακολουθούσαν να λειτουργούν (**πλαίσιο 2**). Επιπλέον, η Επιτροπή δεν γνώριζε πόσοι από τους δικαιούχους είχαν ενταχθεί επισήμως στην τουρκική οικονομία και μπορούσαν, επομένως, να απενταχθούν από το πρόγραμμα βοήθειας σε χρήμα. Η διοργάνωση μαθημάτων κατάρτισης δεν αποφέρει οικονομικά οφέλη, εάν η συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων στη συνέχεια παραμένουν άνεργοι.

Πλαίσιο 2

Επίσκεψη σε επιχειρηματίες (έργο 6)

Επισκεφθήκαμε δύο Σύριους επιχειρηματίες που είχαν παρακολουθήσει μαθήματα επιχειρηματικότητας και είχαν λάβει οικονομική στήριξη προκειμένου να ιδρύσουν επιχειρήσεις.

Η πρώτη ήταν μια οικιακή επιχείρηση αρτοποιίας. Ο/Η δικαιούχος είχε χρησιμοποιήσει τη στήριξη για την αγορά εξοπλισμού και πρώτων υλών. Ωστόσο, η πελατειακή βάση περιοριζόταν στον πληθυσμό των Σύριων προσφύγων, και ειδικότερα στους πάσχοντες από διαβήτη και δυσανεξία στη γλουτένη. Λόγω του ότι απευθυνόταν σε ένα τόσο μικρό τμήμα της αγοράς, η επιχείρηση δεν ήταν οικονομικά βιώσιμη και ο/η δικαιούχος δεν διερεύνησε δυνατότητες ενίσχυσής της.

Η δεύτερη ήταν μια επιτυχημένη επιχείρηση υποστήριξης μελλοντικών φοιτητών στην υποβολή αιτήσεων για σπουδές σε ιδιωτικά και δημόσια πανεπιστήμια. Ο/Η δικαιούχος είχε χρησιμοποιήσει τη χρηματοδοτική στήριξη για την αγορά εξοπλισμού γραφείου και για την καταχώριση της εταιρείας. Η επιχείρηση ήταν ήδη σημαντικά κερδοφόρα και απασχολούσε έξι εργαζόμενους.

Ενόψει της επίσκεψης ελέγχου μας, ζητήσαμε από τον εταίρο υλοποίησης να μεταπαρακολουθήσει την πορεία όλων των επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν, καθώς δεν το είχε πράξει στο πλαίσιο του έργου της Διευκόλυνσης. Το έργο είχε στηρίξει 42 άτομα για τη σύσταση δικών τους επιχειρήσεων. Μόλις 10 μήνες μετά τη λήξη του έργου (τον Δεκέμβριο του 2019), μόνον 24 από αυτές (57 %) εξακολουθούσαν να λειτουργούν. Τον Μάιο του 2023 δεν είχαν απομείνει παρά 11. Ο εταίρος υλοποίησης απέδωσε την αποτυχία των επιχειρήσεων που έκλεισαν κατά κύριο λόγο στην πανδημία COVID-19 και τους σεισμούς.

107 Στην Τουρκία, το άρθρο 4 του νόμου 6735 περί του διεθνούς εργατικού δυναμικού⁷ απαιτεί από τους εργοδότες να απασχολούν τουλάχιστον πέντε εργαζομένους με τουρκική ιθαγένεια για κάθε Σύριο πρόσφυγα για τον οποίο υποβάλλουν αίτηση έκδοσης άδειας εργασίας. Επιπλέον, το άρθρο 8 του κανονισμού 6575 για τις άδειες εργασίας⁸ ορίζει ότι, σε έναν χώρο εργασίας, ο αριθμός των αλλοδαπών υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από το 10 % των Τούρκων πολιτών. Η διάταξη αυτή είναι ενδεικτική της ευνοϊκής μεταχείρισης του εθνικού εργατικού δυναμικού και της απροθυμίας σύνδεσης με δράσεις για την επίσημη υποστήριξη των Σύριων στην εξεύρεση εργασίας. Η στάση αυτή υπονομεύει τον αντίκτυπο των έργων κοινωνικο-οικονομικής στήριξης.

108 Τα δύο έργα δημοτικών υποδομών που χρηματοδοτούνται από τη Διευκόλυνση βρίσκονται ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο κατασκευής και, ως εκ τούτου, ήταν πολύ νωρίς για να εξαχθεί συμπέρασμα σχετικά με τη βιωσιμότητά τους. Οι σεισμοί θα έχουν επίσης ως συνέπεια πρόσθετες καθυστερήσεις, καθώς χρειάστηκε να γίνουν αλλαγές στον σχεδιασμό και να επανεξεταστούν οι τοποθεσίες ορισμένων έργων.

⁷ Νόμος 6735 περί του διεθνούς εργατικού δυναμικού.

⁸ Κανονισμός 6575 για τις άδειες εργασίας.

Συμπεράσματα και συστάσεις

109 Διαπιστώσαμε ότι, σε δύσκολες συνθήκες, η Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία παρείχε χρήσιμη στήριξη στους πρόσφυγες και στις κοινότητες υποδοχής. Υλοποιώντας τις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει το 2018, η Επιτροπή βελτίωσε τη διαχείρισή της. Όλα τα έργα που εξετάσαμε ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων, αν και στην υλοποίησή τους σημειώθηκαν σημαντικές καθυστερήσεις για διάφορους λόγους. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν αξιολογούσε συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων των έργων. Μολονότι οι προγραμματισμένες εκροές έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής, διαπιστώσαμε ότι η μέτρηση του αντικτύπου της Διευκόλυνσης δεν γίνεται κατά τρόπο επαρκή. Μέχρι στιγμής, έχει διασφαλιστεί η βιωσιμότητα μόνο των έργων υποδομής. Παρά τις βελτιώσεις που έχουν επέλθει από το 2018, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπήρχε ακόμη μεγαλύτερο περιθώριο αύξησης της αποδοτικότητας των δαπανών και του τεκμηριωμένου αντικτύπου της Διευκόλυνσης.

110 Η Επιτροπή υλοποίησε όλες τις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει στην ειδική έκθεση 27/2018, βελτιώνοντας έτσι τη διαχείριση της Διευκόλυνσης. Ειδικότερα, έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στις δημοτικές υποδομές και στην κοινωνικο-οικονομική στήριξη, μείωσε τον αριθμό των χρηματοδοτικών μέσων και βελτίωσε το πλαίσιο παρακολούθησής της, καθώς και την αποδοτικότητα των έργων βοήθειας σε χρήμα. Σε μια δύσκολη πολιτική συγκυρία, επιδίωξη της Επιτροπής είναι να παραδώσει τα έργα στις τουρκικές αρχές και να βελτιώσει το επιχειρησιακό περιβάλλον για τις (διεθνείς) μη κυβερνητικές οργανώσεις. Ωστόσο, η απουσία πολιτικής βούλησης από μέρους των εθνικών αρχών περιορίζει τον αντίκτυπο των δράσεων της Επιτροπής (σημεία 16 έως 33).

111 Όλα τα έργα του δείγματός μας ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής στους διάφορους τομείς. Η χρηματοδότηση που διατέθηκε μέσω της Διευκόλυνσης εξασφάλισε την ταχεία διάθεση κεφαλαίων και την πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων για την άμβλυνση της πίεσης που υφίστανται οι υποδομές υγείας και εκπαίδευσης, καθώς και οι δημοτικές υποδομές, λόγω της μεγάλης εισροής προσφύγων (σημεία 35 έως 37). Οι ανάγκες των δικαιούχων αντιμετωπίστηκαν ικανοποιητικά κατά την υλοποίηση των έργων, αλλά δεν κατέστη δυνατό να καλυφθούν στο σύνολό τους λόγω περιορισμών στο μέγεθος των έργων και στη διαθέσιμη χρηματοδότηση (σημεία 38 έως 48). Μολονότι, στην πλειονότητά τους, τα έργα εγκρίθηκαν εγκαίρως, η υλοποίησή τους καθυστέρησε σημαντικά για διάφορους λόγους. Στα περισσότερα έργα, η Επιτροπή παρενέβη αποτελεσματικά και εγκαίρως. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι καθυστερήσεις οφείλονταν σε προβλήματα και καταστάσεις που δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν από τη μια μέρα στην άλλη (σημεία 49 έως 53).

112 Η Επιτροπή υλοποίησε τα έργα της Διευκόλυνσης στο πλαίσιο άμεσης και έμμεσης διαχείρισης και σε συνεργασία με εταίρους υλοποίησης διάφορων ειδών (σημεία 54 έως 57). Διαπιστώσαμε αδυναμίες στον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή αξιολογούσε τους προϋπολογισμούς των έργων και τις προσθήκες. Ειδικότερα, δεν αξιολογούσε συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των εξόδων, δεν συνέκρινε παρόμοιες δαπάνες διαφορετικών έργων ούτε υπολόγιζε το κόστος ανά δικαιούχο (σημεία 58 έως 60). Επίσης, δεν αμφισβήτησε την καταλληλότητα του ορίου που είχε τεθεί για τα διοικητικά έξοδα (σημεία 61 έως 63).

Σύσταση 1 – Να βελτιωθούν η αξιολόγηση και η παρακολούθηση των εξόδων

Προκειμένου να αυξηθεί η αποδοτικότητα των αναπτυξιακών έργων της, η Επιτροπή πρέπει:

- α) να αναλύει και να τεκμηριώνει συστηματικά τον εύλογο χαρακτήρα των προϋπολογισθέντων εξόδων των έργων και να διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα συναφών και συγκριτικών πληροφοριών για το κόστος, ώστε να διευκολύνονται η παρακολούθηση και η απόδειξη της αποδοτικότητας της υλοποίησης·
- β) να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει ότι, στο μέλλον, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δράσεων θα εστιάζει περισσότερο στην οικονομική αποδοτικότητα· και
- γ) να καταγράφει και να αναλύει συστηματικά πληροφορίες σχετικά με τις διοικητικές δαπάνες των προγραμμάτων. Η Επιτροπή πρέπει να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές για να πραγματοποιεί συγκρίσεις μεταξύ των έργων και να εντοπίζει βέλτιστες πρακτικές, ιδίως για τα έργα υψηλής αξίας.

Ημερομηνία-στόχος: 31 Δεκεμβρίου 2024

113 Συνολικά, οι εκροές που είχαν προγραμματιστεί στους διάφορους τομείς επιτεύχθηκαν (σημεία 65 έως 79). Στον τομέα της εκπαίδευσης, παρά την επίτευξη της πλειονότητας των επιδιωκόμενων επακόλουθων, δεν κατέστη δυνατό να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της χρηματοδότησης που διατέθηκε από τα έργα της Διευκόλυνσης που συμπεριλάβαμε στο δείγμα μας στην ενσωμάτωση και την επιτυχία των παιδιών προσφύγων στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα, ούτε ο αντίκτυπος της κατασκευής των σχολείων στους δικαιούχους. Αιτία ήταν οι περιορισμοί των δεδομένων που μας παρείχε το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας (σημεία 15, 69 έως 71).

Σύσταση 2 – Να συγκεντρωθούν από τις τουρκικές αρχές δεδομένα για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής στον τομέα της εκπαίδευσης

Η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει πρόσβαση στα δεδομένα των τουρκικών αρχών σχετικά με τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής στον τομέα της εκπαίδευσης (λόγου χάριν, αναλογία προσφύγων προς μαθητές των κοινοτήτων υποδοχής ανά κατηγορία σχολείου και στοιχεία σχετικά με τα ποσοστά φοίτησης και προβιβασμού), προκειμένου να βελτιωθεί η λογοδοσία και η αποδοτικότητα της παρακολούθησης των εκπαιδευτικών έργων και να εξακριβωθεί ο αντίκτυπος της σχετικής χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης.

Ημερομηνία-στόχος: 31 Δεκεμβρίου 2024

114 Η Επιτροπή θέσπισε κατάλληλα μέτρα για την παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων που χρηματοδοτούνται από τη Διευκόλυνση. Ωστόσο, τα πλαίσια αναφοράς στοιχείων και παρακολούθησης είχαν κατά κανόνα σχεδιαστεί για τη μέτρηση εκροών και όχι επακόλουθων. Αυτό δυσχεραίνει τη μέτρηση του αντικτύπου των έργων, ιδίως στον κοινωνικο-οικονομικό τομέα (σημεία **77**, **80** έως **84**).

Σύσταση 3 – Να βελτιωθεί η μέτρηση του αντικτύπου των έργων

Προκειμένου να βελτιωθεί η μέτρηση του αντικτύπου των έργων της, η Επιτροπή πρέπει να συνεργαστεί με τις τουρκικές αρχές με στόχο:

- α) την περαιτέρω ανάπτυξη λογικών πλαισίων για όλα τα σχετικά έργα που χρηματοδοτούνται από τη Διευκόλυνση, συμπεριλαμβανομένων σαφώς καθορισμένων δεικτών, συνοδευόμενων από τιμές βάσης και τιμές-στόχο για τη μέτρηση του αντικτύπου. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί δυνατή η αξιολόγηση των επακόλουθων και του αντικτύπου των έργων στο πλαίσιο επισκέψεων παρακολούθησης και αξιολόγησης·
- β) τη μεταπαρακολούθηση, ώστε να εξακριβωθεί η κατάσταση των δικαιούχων των έργων, όπου αυτό είναι εφικτό και πρακτικό, έως έναν χρόνο μετά την ολοκλήρωση των έργων.

Ημερομηνία-στόχος: 30 Ιουνίου 2026

115 Τον Φεβρουάριο του 2023, δύο καταστροφικοί σεισμοί έπληξαν τη νότια Τουρκία και τη βόρεια Συρία, προκαλώντας μεγάλο αριθμό θανάτων και εκτεταμένες ζημιές. Οι σεισμοί επηρέασαν σημαντικά την υλοποίηση των έργων που χρηματοδοτούνται από τη Διευκόλυνση. Ωστόσο, η Επιτροπή αντέδρασε γρήγορα και αποδοτικά αναλύοντας τον πιθανό αντίκτυπο στα χρηματοδοτούμενα έργα (σημεία 87 έως 97).

116 Αν και μπόρεσε να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα των έργων υποδομής, τα έργα στους άλλους τομείς δεν περιλάμβαναν στρατηγική βιωσιμότητας, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη αβεβαιότητα για την εξέλιξή τους (σημεία 98 έως 108).

Σύσταση 4 – Να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των έργων

Προκειμένου να μεγιστοποιήσει τον αντίκτυπο που έχει η χρηματοδότηση από τη Διευκόλυνση στους δικαιούχους, η Επιτροπή πρέπει:

- α) να ξεκινήσει συζήτηση με τα κράτη μέλη και τις τουρκικές αρχές σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της βιωσιμότητας. Μεταξύ άλλων, η προσέγγιση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει στρατηγική και σαφές εγχειρίδιο για την παράδοση κάθε έργου της Διευκόλυνσης, με τις αντίστοιχες ημερομηνίες. Η στρατηγική πρέπει να καλύπτει τη μελλοντική χρηματοδότηση κάθε δραστηριότητας, την τεχνική ικανότητα των εταίρων υλοποίησης και (κατά περίπτωση) την επαρκή συντήρηση.
- β) να συμπεριλάβει ενότητα με τα αντληθέντα διδάγματα σε όλες τις τελικές εκθέσεις έργων, με πορίσματα και συστάσεις για τη βελτίωση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων των μελλοντικών έργων.

Ημερομηνία-στόχος: 31 Δεκεμβρίου 2027

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα III, του οποίου προεδρεύει η Bettina Jakobsen, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 27ης Φεβρουαρίου 2024.

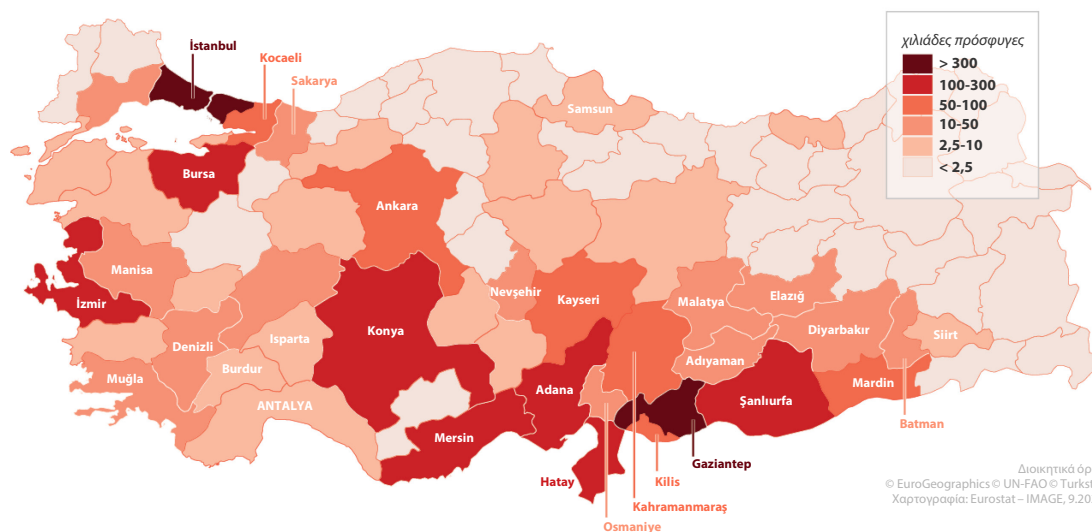
Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παραρτήματα

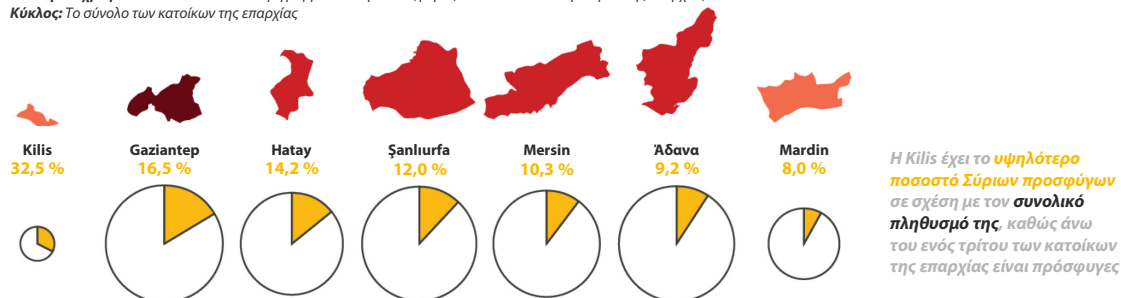
Παράρτημα Ι – Κατανομή των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο από τη Συρία στην Τουρκία, ως είχε τον Δεκέμβριο του 2023, ανά επαρχία

Σύριοι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Τουρκία τον Δεκέμβριο του 2023, ανά επαρχία

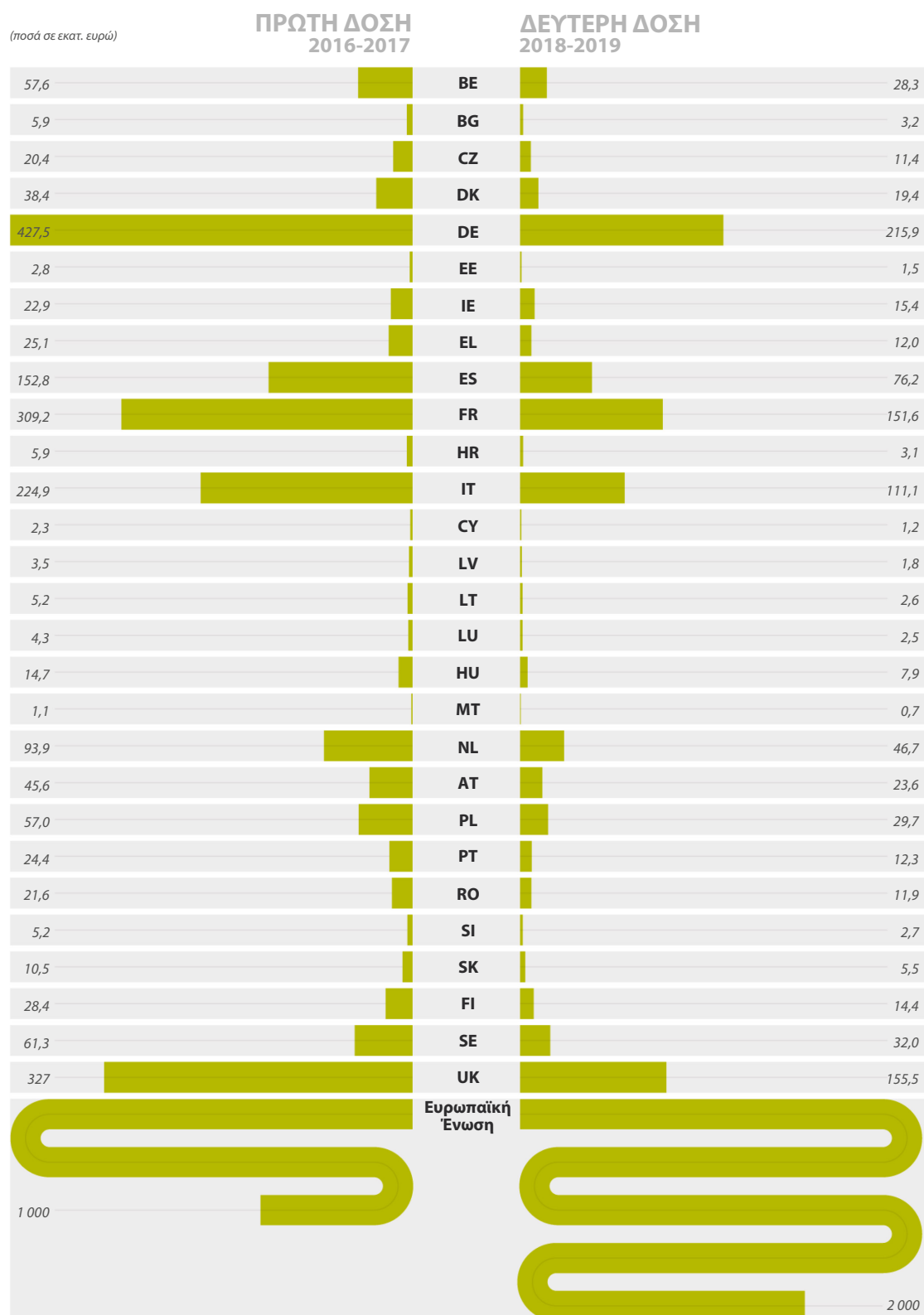
Καταγεγραμμένοι Σύριοι ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της επαρχίας
(από το υψηλότερο στο χαμηλότερο ποσοστό)

Με κίτρινο χρώμα: Το ποσοστό των καταγεγραμμένων Σύριων ως μέρος του συνολικού πληθυσμού της επαρχίας
Κύκλος: Το σύνολο των κατοίκων της επαρχίας

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων προερχόμενων από την Προεδρία διαχείρισης της μετανάστευσης, Τουρκία.

Παράρτημα II – Εισφορές της ΕΕ, των κρατών μελών και του Ηνωμένου Βασιλείου στη Διευκόλυνση

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

Παράρτημα III – Αναπτυξιακά έργα της Διευκόλυνσης

Έργα του δείγματος ελέγχου μας

Δόση	Κατηγορία εταιρίου υλοποίησης	Τομέας προτεραιότητας	Περιγραφή	Ημερομηνία έναρξης	Ημερομηνία λήξης	Δεσμευθέντα ποσά σε ευρώ	Εκταμιευθέντα ποσά σε ευρώ	
1	Πρώτη δόση	Διεθνής ΜΚΟ	Εκπαίδευση	Πρόσβαση των Σύριων προσφύγων και των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με στόχο την προετοιμασία της ανασυγκρότησης της Συρίας μετά το τέλος των συγκρούσεων και της ένταξης στις κοινότητες υποδοχής	15.8.2016	14.1.2021	5 969 655	5 969 655
		Διεθνής ΜΚΟ	Υγεία, κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Αντιμετώπιση των τρωτών σημείων των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής σε πέντε χώρες που επλήγησαν από τη συριακή κρίση	15.12.2016	28.2.2021	32 399 356	32 399 356
		Διεθνής ΜΚΟ	Εκπαίδευση, κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Building Tomorrow (BT) – Ποιοτική εκπαίδευση και στήριξη των μέσων διαβίωσης για τους Σύριους υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας στην Τουρκία	15.12.2017	31.12.2021	17 280 000	16 910 166
		Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Υποδομές εκπαίδευσης	Μέτρα καθαρής ενέργειας και ενεργειακής απόδοσης για τις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία με Σύριους υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας	1.3.2018	30.6.2024	40 000 000	39 800 000

Έργα του δείγματος ελέγχου μας

Δόση	Κατηγορία εταίρου υλοποίησης	Τομέας προτεραιότητας	Περιγραφή	Ημερομηνία έναρξης	Ημερομηνία λήξης	Δεσμευθέντα ποσά σε ευρώ	Εκταμιευθέντα ποσά σε ευρώ
2	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Υποδομές υγείας	Κατασκευή κρατικού νοσοκομείου στη <i>Hatay</i>	1.1.2018	30.6.2023	40 000 000	40 000 000
	Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών	Εκπαίδευση	Πρόγραμμα εκπαίδευσης και προστασίας για τα ευάλωτα παιδιά της συριακής κοινότητας και των κοινοτήτων υποδοχής, στον Λίβανο, στην Ιορδανία και την Τουρκία	1.1.2018	30.4.2019	31 382 891	31 382 891
3	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Υποδομές εκπαίδευσης	Εκπαίδευση για όλους σε περιόδους κρίσης II	5.12.2016	30.6.2025	255 000 000	231 200 000
4	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Υποδομές εκπαίδευσης	Εκπαιδευτικές υποδομές για δραστηριότητες ανθεκτικότητας στην Τουρκία	22.12.2016	30.6.2025	150 000 000	150 000 000
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Στήριξη της απασχόλησης Σύριων υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και των κοινοτήτων υποδοχής	16.6.2017	31.12.2022	50 000 000	50 000 000
	Τοπική ΜΚΟ	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Ενισχυμένη στήριξη αιτούντων άσυλο, πληγέντων από τη συριακή και ιρακινή κρίση στην Τουρκία	6.12.2019	5.4.2020	9 937 867	9 937 867
	Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών	Διαχείριση της μετανάστευσης	Ενίσχυση της ικανότητας της τουρκικής ακτοφυλακής όσον αφορά τη διενέργεια επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης	22.8.2016	21.2.2018	20 000 000	20 000 000

Έργα του δείγματος ελέγχου μας

Δόση	Κατηγορία εταιρού υλοποίησης	Τομέας προτεραιότητας	Περιγραφή	Ημερομηνία έναρξης	Ημερομηνία λήξης	Δεσμευθέντα ποσά σε ευρώ	Εκταμιευθέντα ποσά σε ευρώ
	Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών	Εκπαίδευση	<i>Generation Found: Εταιρική σχέση καταπιστευματικού ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης – UNICEF (αριθ. αναφοράς 12)</i>	1.12.2015	31.12.2017	36 950 286	36 950 286
5	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Υποδομές υγείας	<i>Υποδομές υγείας στην Kilis</i>	13.11.2017	30.6.2023	50 000 000	50 000 000
6	Διεθνής ΜΚΟ	Εκπαίδευση	<i>Τριτοβάθμια εκπαίδευση για Σύριους υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και μειονεκτούσες κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία</i>	31.12.2017	30.12.2019	4 860 615	4 860 615
	Διεθνής ΜΚΟ	Τριτοβάθμια εκπαίδευση	<i>HOPES – Ευκαιρίες και προοπτικές για τριτοβάθμια και περαιτέρω εκπαίδευση για τους Σύριους</i>	26.4.2016	25.8.2020	2 700 000	2 700 000
	Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών	Υγεία	<i>Βελτίωση της πρόσβασης των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία σε υπηρεσίες υγείας</i>	1.4.2018	30.6.2021	11 204 202	11 204 202
	Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<i>Δημιουργία θέσεων εργασίας και ευκαιρίες επιχειρηματικότητας για τους Σύριους υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και τις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία</i>	1.2.2018	31.1.2023	11 610 000	11 591 158
7	Εθνικός οργανισμός	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<i>Living and Working Together: Ενσωμάτωση των Σύριων υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας στην τουρκική οικονομία</i>	26.12.2018	25.5.2023	15 000 000	13 352 965

Έργα του δείγματος ελέγχου μας

Δόση	Κατηγορία εταιρού υλοποίησης	Τομέας προτεραιότητας	Περιγραφή	Ημερομηνία έναρξης	Ημερομηνία λήξης	Δεσμευθέντα ποσά σε ευρώ	Εκταμιευθέντα ποσά σε ευρώ	
	Δημόσιος φορέας	Διαχείριση της μετανάστευσης	Υποστήριξη της εφαρμογής της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016	4.4.2016	3.12.2019	60 000 000	60 000 000	
	Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	TRP – Πρόγραμμα του UNDP για την ανθεκτικότητα της Τουρκίας απέναντι στη συριακή κρίση	1.2.2018	30.6.2023	50 000 000	50 000 000	
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Έργο στήριξης της απασχόλησης στον γεωργικό τομέα για τους πρόσφυγες και τους Τούρκους πολίτες μέσω ενισχυμένων συνδέσεων των αγορών	29.9.2020	30.6.2025	50 217 751	33 480 000	
10	Δεύτερη δόση	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Δημοτικές υποδομές	Κατασκευή και αποκατάσταση συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης και συναφή ήπια μέτρα για τη βελτίωση της αποδοτικότητας της διαχείρισης των υδάτων	1.1.2020	30.6.2025	214 821 680	87 708 218
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Υποδομές εκπαίδευσης	Εκπαίδευση για όλους σε περιόδους κρίσης III	10.8.2019	31.12.2025	100 000 000	40 000 000	
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Ενδυνάμωση του ιδιωτικού τομέα για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής στην Τουρκία	21.12.2020	20.12.2025	75 000 000	30 276 200	

Έργα του δείγματος ελέγχου μας

Δόση	Κατηγορία εταίρου υλοποίησης	Τομέας προτεραιότητας	Περιγραφή	Ημερομηνία έναρξης	Ημερομηνία λήξης	Δεσμευθέντα ποσά σε ευρώ	Εκταμιευθέντα ποσά σε ευρώ
11	Διεθνής οργανισμός	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<i>ENHANCER – Ενίσχυση των ικανοτήτων επιχειρηματικότητας για βιώσιμη κοινωνικο-οικονομική ένταξη</i>	1.1.2020	30.6.2025	32 502 249	19 147 377
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<i>Επίσημο έργο δημιουργίας απασχόλησης</i>	29.9.2020	30.6.2025	80 000 000	20 000 000
12	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Υγεία	<i>Υποδομές υγείας – εξοπλισμός</i>	1.3.2021	28.2.2025	90 000 000	33 256 945
	Δημόσιος φορέας	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<i>Βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πλέον ευάλωτων προσφύγων μέσω στήριξης για την κάλυψη βασικών αναγκών (C-ESSN)</i>	18.12.2020	9.12.2024	245 000 000	216 727 472
13	Δημόσιος φορέας	Προστασία	<i>Ενίσχυση της δυνατότητας πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες των πλέον ευάλωτων ομάδων Τούρκων πολιτών και ατόμων υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και υπό διεθνή προστασία</i>	18.12.2020	17.12.2023	20 000 000	15 874 875
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Δημοτικές υποδομές	<i>Έργο βελτίωσης δημοτικών υπηρεσιών</i>	29.9.2020	30.6.2025	140 178 320	90 000 000
	Δημόσιος φορέας	Εκπαίδευση	<i>PIKTES II – Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα</i>	21.12.2018	20.1.2023	400 000 000	355 035 342
	Δημόσιος φορέας	Υγεία	<i>SIHHAT 2 – Άμεση επιχορήγηση στο Υπουργείο Υγείας</i>	15.12.2020	14.12.2023	210 000 000	185 975 803

Έργα του δείγματος ελέγχου μας

Δόση	Κατηγορία εταίρου υλοποίησης	Τομέας προτεραιότητας	Περιγραφή	Ημερομηνία έναρξης	Ημερομηνία λήξης	Δεσμευθέντα ποσά σε ευρώ	Εκταμιευθέντα ποσά σε ευρώ
14	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Κοινωνική και οικονομική συνοχή μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Τουρκία – II	9.12.2020	9.12.2024	75 000 000	26 500 000
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Έργο κοινωνικής επιχειρηματικότητας, ενδυνάμωσης και συνοχής στις κοινότητες προσφύγων και υποδοχής στην Τουρκία	29.9.2020	30.6.2025	42 280 000	42 280 000
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Δημοτικές υποδομές	Ενίσχυση των ευάλωτων νέων μέσω καλύτερων και χωρίς αποκλεισμούς υποδομών αθλητισμού και νεολαίας	11.7.2020	10.7.2024	25 000 000	25 000 000
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	Έργο υποστήριξης της μετάβασης στην αγορά εργασίας	29.9.2020	30.6.2025	80 000 000	43 000 000
	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	VET4JOB – Βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης για τους Σύριους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής μέσω υψηλής ποιότητας ΕΕΚ και μαθητείας στην Τουρκία	1.1.2020	31.12.2023	30 000 000	24 120 294
ΣΥΝΟΛΟ						3 483 031 762	2 829 251 843

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Παράρτημα IV – Έλλειψη πρόσβασης σε δεδομένα σχετικά με την εκπαίδευση

Η Επιτροπή και το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας υπέγραψαν σύμβαση επιχορήγησης για το έργο PICTES στο τέλος Σεπτεμβρίου του 2016. Σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 7, των γενικών όρων που εφαρμόζονται στις χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ συμβάσεις επιχορήγησης που συνάπτονται στο πλαίσιο των εξωτερικών δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Υπουργείο οφείλει να διατηρεί όλα τα έγγραφα που αφορούν τη σύμβαση επί πέντε έτη μετά την τελική πληρωμή. Η Επιτροπή κατέβαλε την τελική πληρωμή στις 27 Δεκεμβρίου 2019. Συνεπώς, το Υπουργείο οφείλει να διατηρήσει όλα τα σχετικά έγγραφα μέχρι τις 26 Δεκεμβρίου 2024.

Δυστυχώς, κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας, παρά τα επανειλημμένα αιτήματά μας, το Υπουργείο δεν μας χορήγησε πρόσβαση σε εκπαιδευτικά δεδομένα για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τον πίνακα που ακολουθεί, διάφορα έργα PICTES είτε παρακολουθούν αυτά τα δεδομένα είτε περιλαμβάνουν σχετικούς δείκτες. Τα δεδομένα αυτά θα μας είχαν δώσει τη δυνατότητα να αξιολογήσουμε τον αντίκτυπο των έργων PICTES στον τομέα της εκπαίδευσης.

Δεδομένα που το ΕΕΣ ζήτησε από το Υπουργείο Παιδείας	Διαθέσιμα για το PICTES	Διαθέσιμα για το PICTES II	Παρακολουθούνται στο πλαίσιο του PICTES+	Δεδομένα στη διάθεση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας	Συναφείς δείκτες στο πλαίσιο των PICTES, PICTES II ή PICTES+
Κατάλογος των σχολείων που λαμβάνουν στήριξη και κατανομή μεταξύ των διάφορων κατηγοριών σχολείων	Όχι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Αριθμός Σύριων και άλλων παιδιών προσφύγων ανά υποστηριζόμενο σχολείο	Όχι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Αριθμός παιδιών εκτός σχολείου που επανεντάχθηκαν στο σχολικό σύστημα χάρη στο έργο	Όχι	Όχι	Όχι	Ναι	Ναι
Αριθμός προσφύγων που ολοκλήρωσαν την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Όχι	Όχι	Ναι	Ναι	Ναι
Αριθμός προσφύγων που εισήλθαν στο πανεπιστήμιο	Όχι	Όχι	Όχι	Δεν είναι σαφές	Όχι
Ποσοστά προβιβασμού των προσφύγων έναντι των μαθητών από τις κοινότητες υποδοχής στα σχολεία που έλαβαν στήριξη	Όχι	Όχι	Όχι	Ναι	Ναι

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

Παράρτημα V – Μεταπαρακολούθηση των συστάσεων που είχαν διατυπωθεί στην ειδική έκθεση 27/2018

Βαθμός υλοποίησης: πλήρως· ως επί το πλείστον· μερικώς· δεν υλοποιήθηκε.

Σύσταση του ΕΕΣ	Ανάλυση από το ΕΕΣ της προόδου που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση της σύστασης	
	Βαθμός υλοποίησης	Παρατηρήσεις
<p>Σύσταση 1:</p> <p>Να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα τις ανάγκες των προσφύγων για δημοτικές υποδομές και κοινωνικο-οικονομική στήριξη.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: έως τις 31.12.2019</p> <p>Στην πράξη: επίτευξη πριν από τη λήξη της προθεσμίας.</p>		
<p>Σύσταση 2:</p> <p>Να βελτιώσει τον εξορθολογισμό και τη συμπληρωματικότητα της βοήθειας.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: έως τις 31.12.2019</p> <p>Στην πράξη: επίτευξη πριν από τη λήξη της προθεσμίας.</p>		

Σύσταση του ΕΕΣ	Ανάλυση από το ΕΕΣ της προόδου που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση της σύστασης	
	Βαθμός υλοποίησης	Παρατηρήσεις
<p>Σύσταση 3:</p> <p>Να εφαρμόσει στρατηγική για τη μετάβαση από την ανθρωπιστική στην αναπτυξιακή βοήθεια.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: έως τις 31.12.2021.</p> <p>Στην πράξη: εν μέρει ακόμη σε εξέλιξη.</p>		<p>Η υλοποίηση της συγκεκριμένης σύστασης επηρεάστηκε από την επιδείνωση των διμερών σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας από το 2018.</p> <p>Η Επιτροπή συνέταξε σημείωμα σχετικά με τη βιώσιμη μετάβαση. Ωστόσο, η τουρκική αντιπροσωπεία διαφώνησε με τον όρο «βιώσιμη μετάβαση», υποστηρίζοντας ότι, αντιθέτως, στο επίκεντρο πρέπει να τεθεί η δίκαιη κατανομή των βαρών με την ΕΕ.</p> <p>Η ΕΕ διέθεσε επιπλέον 3 δισεκατομμύρια ευρώ για τους πρόσφυγες στην Τουρκία για την περίοδο 2021-2023. Αυτή η πρόσθετη χρηματοδότηση διασφαλίζει τη συνέχιση των βασικών παρεμβάσεων της Διευκόλυνσης. Παράλληλα, και παρά την απροθυμία της Τουρκίας, η ΓΔ NEAR ενέτεινε τις προσπάθειές της να διασφαλίσει τη δέσμευση των τουρκικών αρχών για συνέχιση της στήριξης των προσφύγων μετά τη λήξη της Διευκόλυνσης.</p> <p>Δυστυχώς, σύμφωνα με το βαρόμετρο του 2021 για τους Σύριους, στην Τουρκία διαμορφώνεται αυξανόμενη συναίνεση ότι οι πρόσφυγες αποτελούν βάρος για τη χώρα και ότι θα πρέπει να επιταχυνθεί η επιστροφή τους. Η κατάσταση αυτή είχε αρνητικό αντίκτυπο στην παράδοση των έργων της Διευκόλυνσης από την Επιτροπή στις τουρκικές αρχές.</p>
<p>Σύσταση 4:</p> <p>Να βελτιώσει την αποδοτικότητα των έργων βοήθειας σε χρήμα.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: έως τις 31.12.2020</p> <p>Στην πράξη: επίτευξη πριν από τη λήξη της προθεσμίας.</p>		

Σύσταση του ΕΕΣ	Ανάλυση από το ΕΕΣ της προόδου που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση της σύστασης	
	Βαθμός υλοποίησης	Παρατηρήσεις
<p>Σύσταση 5:</p> <p>Να επιδιώξει, από κοινού με τις τουρκικές αρχές, να βελτιώσει το επιχειρησιακό περιβάλλον των (διεθνών) ΜΚΟ.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: έως τις 31.12.2019.</p>		<p>Το περιβάλλον λειτουργίας των (διεθνών) ΜΚΟ έχει επιδεινωθεί από το 2018. Ο ισχύων νόμος για τα σωματεία συνιστά οπισθοδρόμηση σε σχέση με τον αρχικό νόμο του 2004 και παρέχει στο Υπουργείο Εσωτερικών πολλές δυνατότητες να θέτει ΜΚΟ στο στόχαστρο.</p> <p>Η Επιτροπή έχει ασχοληθεί επανειλημμένως με το ζήτημα της λειτουργίας των ΜΚΟ στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της διευθύνουσας επιτροπής, των συνόδων του Συμβουλίου και πολιτικών διαλόγων υψηλού επιπέδου. Ωστόσο, η απουσία πολιτικής βούλησης από μέρους των εθνικών αρχών περιορίζει τον αντίκτυπο των ενεργειών της.</p>
<p>Σύσταση 6:</p> <p>Να ενισχύσει την παρακολούθηση και την αναφορά στοιχείων σχετικά με τη Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία.</p> <p>Ημερομηνία-στόχος: έως τις 31.12.2019.</p> <p>Στην πράξη: υλοποίηση έως τις 30.6.2020.</p>		<p>Μολονότι οι τουρκικές αρχές έχουν πλέον χορηγήσει πρόσβαση, λόγω χάριν για τους ελέγχους του ΕΕΣ στο πλαίσιο της δήλωσης διασφάλισης κατά την περίοδο 2021-2022, εξακολουθούν να υφίστανται περιορισμοί στην πρόσβαση για τους εταίρους υλοποίησης.</p>

Πηγή: ΕΕΣ.

Παράρτημα VI – Έλεγχος του συστήματος διαχείρισης δεδομένων

Εξετάσαμε τις γενικές δικλίδες του συστήματος πληροφοριών του SUMAF και αξιολογήσαμε την ακεραιότητα, τη διαθεσιμότητα και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων που περιέχει το σύστημα. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το SUMAF εφαρμόζει επαρκείς δικλίδες στους περισσότερους τομείς που εξετάστηκαν. Ωστόσο, διαπιστώσαμε αδυναμίες στη διαχείριση της πρόσβασης των χρηστών, την ασφάλεια των πληροφοριών και τις δικλίδες εφαρμογών, που δημιουργούν κινδύνους παραποίησης ή διαρροής δεδομένων, μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης στο σύστημα, κακόβουλων μεταβολών σε δεδομένα και μη διαθεσιμότητας του συστήματος.

Ειδικότερα:

- Τα δεδομένα του συστήματος τελούν ως επί το πλείστον υπό διαμετακόμιση και διάφοροι έλεγχοι διενεργούνται χειρωνακτικά. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο εσφαλμένων ή κακόβουλων αλλαγών στα δεδομένα και έκθεσης των δεδομένων σε απειλές που συνδέονται με τον χειρισμό διαφορετικών εκδόσεων του ίδιου αρχείου.

Μέτρα που έλαβε η Επιτροπή σε συνέχεια του ελέγχου μας: Το έργο SUMAF προσαρμόζει το σύστημά του κατά τρόπο ώστε, κάθε φορά που τηλεφορτώνεται ένα αρχείο Excel, να δημιουργείται και να αποθηκεύεται αυτόματα ένα αντίγραφο. Διερευνά επίσης τη σκοπιμότητα της μετάβασης σε διαδικτυακή αναφορά στοιχείων από τους εταίρους υλοποίησης.

- Οι κανόνες του συστήματος για τους κωδικούς πρόσβασης (όσον αφορά τις απαιτήσεις έκτασης, πολυπλοκότητας και ιστορικού) δεν είναι επαρκώς αυστηροί. Παρατηρήσαμε οθόνες του συστήματος στις οποίες τα ονόματα χρήστη και οι κωδικοί πρόσβασης δεν ήταν κρυμμένοι αλλά ορατοί ως απλό κείμενο. Αυτό σημαίνει ότι κάποιο μη εξουσιοδοτημένο πρόσωπο μπορεί να έχει πρόσβαση σε προστατευμένες πληροφορίες έχοντας δει την οθόνη.

Μέτρα που έλαβε η Επιτροπή σε συνέχεια του ελέγχου μας: Το SUMAF εφάρμοσε αυστηρότερους κανόνες για τους κωδικούς πρόσβασης. Επιπλέον, από τον Νοέμβριο του 2023, οι χρήστες υποχρεούνται να αλλάζουν τον κωδικό πρόσβασής τους ανά εξάμηνο.

- Το SUMAF εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό για τις δραστηριότητές του από εξωτερικούς παρόχους υπηρεσιών. Οι δύο βασικοί ρόλοι του (επιστήμονας δεδομένων και προγραμματιστής δεδομένων), καλύπτονται από εξωτερικούς αναδόχους. Επιπλέον, οι δύο αυτοί ρόλοι έχουν πλήρη πρόσβαση διαχειριστή στην πλατφόρμα του συστήματος διαχείρισης δεδομένων, την οποία χρησιμοποιούν για να δημιουργούν, να διαγράφουν, να ενεργοποιούν και να απενεργοποιούν προφίλ χρηστών. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εξαλειφθεί ο κίνδυνος μη εξουσιοδοτημένων δραστηριοτήτων (όπως διαρροή δεδομένων ή μη διαθεσιμότητα του συστήματος).

Μέτρα που έλαβε η Επιτροπή σε συνέχεια του ελέγχου μας: κανένα, καθώς δεν το θεωρεί εφικτό, δεδομένου ότι η ομάδα του SUMAF απαρτίζεται από μόλις 15 άτομα.

- Όσον αφορά την τριμηνιαία διαδικασία συλλογής δεδομένων, διαπιστώσαμε ότι το σύστημα καταγράφει τα ονόματα χρήστη και τις ημερομηνίες μόνο για την τελευταία καταχώριση κάθε σταδίου. Αυτό περιορίζει την ιχνηλασιμότητα και τη λογοδοσία σε σχέση με προηγούμενες ενέργειες των χρηστών. Διαπιστώσαμε επίσης ότι ο χρήστης είχε πρόσβαση στα στάδια ενός ήδη συμπληρωμένου τριμήνου και μπορούσε να τροποποιήσει τις πληροφορίες για οποιοδήποτε στάδιο χωρίς να του ζητηθεί να αιτιολογήσει τις ενέργειές του.

Μέτρα που έλαβε η Επιτροπή σε συνέχεια του ελέγχου μας: Το SUMAF βελτίωσε το σύστημα καταχώρισης του συστήματος συλλογής και διαχείρισης δεδομένων, ώστε να καταγράφονται όλες οι αλλαγές στις τιμές των δεδομένων (συμπεριλαμβανομένων της ημερομηνίας, του υπεύθυνου χρήστη και των προηγούμενων και των νέων τιμών). Η αλλαγή αυτή έχει ήδη εφαρμοστεί για την καταγραφή της προόδου της συλλογής δεδομένων (δηλαδή τα αρχεία προόδου μέσω των σταδίων του συστήματος συλλογής δεδομένων). Επιπλέον, το SUMAF θα προσθέσει στο σύστημα μια νέα λειτουργία που θα απαιτεί την έγκριση τέτοιων αλλαγών από έναν επόπτη.

Παράρτημα VII – Καθυστερήσεις στην υλοποίηση

Αριθμός έργου	Κατηγορία εταιρού υλοποίησης	Αιτίες καθυστερήσεων στην υλοποίηση
1	Διεθνής ΜΚΟ – Υγεία/Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<ol style="list-style-type: none"> 1. Καθυστερήσεις στις προσλήψεις λόγω πολύπλοκων δομών έγκρισης και χρονοβόρων διαδικασιών για τις διαπιστεύσεις ασφάλειας. 2. Καθυστερήσεις στην πραγματοποίηση δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης (λόγω πολύπλοκων διαδικασιών λήψης αποφάσεων και δυσκολιών στην ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων με τοπικούς φορείς που ειδικεύονται στην επαγγελματική κατάρτιση, όπως η ISKUR). 3. Επέκταση του έργου από 10 σε 15 κοινοτικά κέντρα. 4. Πανδημία COVID-19.
2	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Υποδομές υγείας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κατά τη διάρκεια των εκσκαφών ανέκυψε σειρά δομικών προβλημάτων. 2. Οι νέοι αντισεισμικοί κανονισμοί οδήγησαν, από το 2018, σε αλλαγές στον δομικό σχεδιασμό. 3. Μακρές διαπραγματεύσεις μεταξύ του εταιρού υλοποίησης και του Υπουργείου Υγείας μετά τις αλλαγές στον σχεδιασμό. 4. Πανδημία COVID-19. 5. Απουσία κατάλληλης επανεξέτασης του σχεδιασμού (που γίνεται από το Υπουργείο Υγείας) από τον εταίρο υλοποίησης.
3	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Εκπαιδευτικές υποδομές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η υποτίμηση της τουρκικής λίρας έναντι του ευρώ είχε ως αποτέλεσμα την ανάγκη για πρόσθετο προϋπολογισμό για την κατασκευή περισσότερων σχολείων. 2. Πανδημία COVID-19. 3. Ο υψηλός πληθωρισμός είχε ως αποτέλεσμα δυσκολίες στην προμήθεια υλικών οικοδομών. 4. Καθυστερήσεις στην έκδοση οικοδομικών αδειών για εργοτάξια και προβλήματα με τίτλους ιδιοκτησίας. 5. Οι σεισμοί της 6ης Φεβρουαρίου 2023 οδήγησαν σε πρόσθετες καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων.
4	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Εκπαιδευτικές υποδομές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η υποτίμηση της τουρκικής λίρας έναντι του ευρώ είχε ως αποτέλεσμα την ανάγκη για πρόσθετο προϋπολογισμό για την κατασκευή περισσότερων σχολείων. 2. Πανδημία COVID-19. 3. Ο υψηλός πληθωρισμός είχε ως αποτέλεσμα δυσκολίες στην προμήθεια υλικών οικοδομών. 4. Καθυστερήσεις στην έκδοση οικοδομικών αδειών από τις τοπικές αρχές για ορισμένα σχολικά συγκροτήματα. 5. Οι σεισμοί της 6ης Φεβρουαρίου 2023 οδήγησαν σε πρόσθετες καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων.

Αριθμός έργου	Κατηγορία εταίρου υλοποίησης	Αιτίες καθυστερήσεων στην υλοποίηση
5	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Υποδομές υγείας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Το Υπουργείο επιθυμούσε να αλλάξει την αρχική θέση του έργου. 2. Εμπόδια στην υλοποίηση που σχετίζονται με την ασφάλεια. 3. Πανδημία COVID-19. 4. Ανάγκη για νέες διαδικασίες υποβολής προσφορών (λόγω των ελλείψεων υλικών και του υψηλού πληθωρισμού, δεν υποβλήθηκαν πολλές αιτήσεις ή χρειάστηκε να αναθεωρηθούν προσφορές). 5. Κατά τη διάρκεια των εργασιών εκσκαφής εντοπίστηκαν υπόγεια ύδατα λόγω της απουσίας κατάλληλης γεωλογικής μελέτης στο στάδιο του σχεδιασμού. 6. Ο νέος αντισεισμικός κανονισμός του 2018 οδήγησε σε αλλαγές στον δομικό σχεδιασμό.
6	Διεθνής ΜΚΟ – Εκπαίδευση	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αρχικές καθυστερήσεις λόγω αλλαγών στο περιβάλλον εργασίας του Υπουργείου Παιδείας στην Τουρκία. 2. Ως αποτέλεσμα της αλλαγής υπουργείων, τα πανεπιστήμια έπρεπε να έχουν επίσημη νομική συνεργασία με το SPARK πριν από τη συγκρότηση επιτροπών φοιτητών και δραστηριοτήτων σε πανεπιστήμια.
7	Εθνικός οργανισμός – Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<ol style="list-style-type: none"> 1. Καθυστερήσεις στις διαδικασίες προσλήψεων (συγκρότηση της ομάδας του έργου). 2. Δεν κατέστη δυνατή η υπογραφή συμφωνίας συνεργασίας με το Υπουργείο, ούτε με την ISKUR (εθνική υπηρεσία απασχόλησης). 3. Δυσχερής οικονομική κατάσταση (υψηλός πληθωρισμός, υψηλά ποσοστά ανεργίας, προκλήσεις που συνδέονται με την πανδημία της COVID-19). 4. Η διενέργεια της ανάλυσης της αγοράς διήρκεσε περισσότερο από το αναμενόμενο. 5. Υπερβολικά φιλόδοξοι στόχοι που δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθούν εντός του αρχικού χρονοδιαγράμματος του έργου. 6. Εσφαλμένη εκτίμηση της κατάστασης στο πεδίο από τον εταίρο υλοποίησης, καθώς ο εντοπισμός δεδομένων σχετικά με τους Σύριους πρόσφυγες αποδείχθηκε δυσκολότερος του αναμενόμενου. 7. Η οικονομική κατάσταση είχε ως αποτέλεσμα απροθυμία των εργοδοτών να προβούν σε νέες προσλήψεις και ο ιδιωτικός τομέας να είναι περισσότερο απρόθυμος να αυξήσει το ανθρώπινο δυναμικό του.
8	Δημόσιος φορέας – Εκπαίδευση	<ol style="list-style-type: none"> 1. Λόγω της υποτίμησης της τουρκικής λίρας, κατέστησαν διαθέσιμα κεφάλαια για περισσότερες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, παρατάθηκε η περίοδος υλοποίησης του έργου.
9	Δημόσιος φορέας – Υγεία	<ol style="list-style-type: none"> 1. Καθυστερήσεις στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων λόγω δυσκολιών όσον αφορά τις απαιτήσεις για προέλευση από την ΕΕ και τον πληθωρισμό. 2. Καμία αύξηση του προϋπολογισμού λόγω της οικονομίας που επιτεύχθηκε λόγω της υποτίμησης της τουρκικής λίρας έναντι του ευρώ. 3. Προβλήματα με τις προσλήψεις κατά την έναρξη του έργου. 4. Πανδημία COVID-19.

Αριθμός έργου	Κατηγορία εταίρου υλοποίησης	Αιτίες καθυστερήσεων στην υλοποίηση
10	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Δημοτικές υποδομές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Έλλειψη ικανότητας της ILBANK να διαχειριστεί τέτοιου είδους έργα. 2. Η Υπηρεσία Δοκιμών και Επιθεώρησης χρειάστηκε σχεδόν δύο χρόνια για τον έλεγχο και την ολοκλήρωση εννέα υπο-έργων. 3. Πέντε δικαστικές υποθέσεις κινήθηκαν για πέντε επηρεαζόμενα οικοπέδα. 4. Τα έγγραφα προσδιορισμού της ταυτότητας του έργου χρειάστηκε να επικαιροποιηθούν μετά την τροποποίηση της τουρκικής αντισεισμικής νομοθεσίας που τέθηκε σε ισχύ το 2018. 5. COVID-19 (οδήγησε σε καθυστέρηση έξι μηνών έως ενός έτους, καθώς ήταν πολύ δύσκολη η επίσκεψη των χώρων του έργου και το προσωπικό του δήμου δεν συνεργαζόταν άμεσα όσον αφορά την παροχή διοικητικών εγγράφων). 6. Δυσκολίες και καθυστερήσεις στην πρόσληψη συμβούλων. 7. Δυσκολίες και καθυστερήσεις στις δραστηριότητες επικοινωνίας και προβολής. 8. Οι σεισμοί της 6ης Φεβρουαρίου 2023 οδήγησαν σε σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση του έργου.
11	Διεθνής οργανισμός – Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δύο προγράμματα επιχορηγήσεων τροποποιήθηκαν έως το τέλος του 2020, με αποτέλεσμα το χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση, την παρακολούθηση και το κλείσιμό τους να απαιτεί επιπλέον χρόνο. 2. Η παρατεταμένη και απρόβλεπτη κατάσταση που δημιούργησε η COVID-19 και οι συνέπειές της στην Τουρκία επιβράδυναν την υλοποίηση. 3. Οι καταστροφικές συνέπειες των σεισμών της 6ης Φεβρουαρίου 2023 στην Kahramanmaraş και οι επιπτώσεις τους σε όλες τις δραστηριότητες του έργου στην περιοχή.
12	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Υποδομές υγείας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Έλλειψη ικανότητας και λήψης αποφάσεων στο επίπεδο του Υπουργείου Υγείας. 2. Ο εταίρος υλοποίησης χρειάστηκε να επαναξιολογήσει τις τοποθεσίες που είχε επιλέξει το Υπουργείο Υγείας για την κατασκευή των (διευρυμένων) κέντρων υγείας μεταναστών. 3. Ο συνδυασμός του υψηλού πληθωρισμού, της πανδημίας COVID-19 και της επιδείνωσης των οικονομικών συνθηκών. 4. Έλλειψη επικοινωνίας και λογοδοσίας για την τήρηση των προθεσμιών μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. 5. Οι σεισμοί της 6ης Φεβρουαρίου 2023 οδήγησαν σε πρόσθετες σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση του έργου.
13	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Δημοτικές υποδομές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αλλαγές στον σχεδιασμό (έλλειψη ακρίβειας στα τεχνικά σχέδια σε ορισμένες περιπτώσεις και αλλαγές στα προτεινόμενα σχέδια για την προσαρμογή στους επικαιροποιημένους εθνικούς αντισεισμικούς κανονισμούς). 2. Καθυστερημένη υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ του εταίρου υλοποίησης και της ΕΕ λόγω της επαναδιαπραγμάτευσης της τελικής σύμβασης-πλασιού εταιρικής σχέσης. 3. Καθυστερημένη υπογραφή της σύμβασης χορήγησης δανείου και επιχορήγησης μεταξύ της κυβέρνησης και της ILBANK. 4. Πανδημία COVID-19 (δεν πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες επισκέψεις ή έρευνες). 5. Καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των εκτιμήσεων περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων για ορισμένες συμβάσεις, λόγω της ποιότητας των εγγράφων που είχε ως αποτέλεσμα να χρειαστούν πολλαπλές αναθεωρήσεις. 6. Οι σεισμοί της 6ης Φεβρουαρίου 2023 οδήγησαν σε σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση του έργου.

Αριθμός έργου	Κατηγορία εταίρου υλοποίησης	Αιτίες καθυστερήσεων στην υλοποίηση
14	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Κοινωνικο-οικονομική στήριξη	<ol style="list-style-type: none"> 1. Συζητήσεις μεταξύ του εταίρου υλοποίησης και του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών σχετικά με τους γενικούς όρους της σύμβασης. Οι διαπραγματεύσεις διήρκεσαν 20 μήνες. 2. Δυσανεμία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών με τη σύνθεση της ομάδας έργου του εταίρου υλοποίησης. Η συνεργασία κατέστη δυνατό να συνεχιστεί μόνο μετά την αλλαγή της σύνθεσής της.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει εγγράφων των έργων της Διευκόλυνσης.

Παράρτημα VIII – Αξιολόγηση των έργων

Αριθμός έργου	Κατηγορία εταίρου υλοποίησης	Εκτίμηση αναγκών	Έγκαιρος χαρακτήρας της δράσης	Οικονομική αποδοτικότητα	Παρακολούθηση	Αποτελέσματα	Βιωσιμότητα
1	Διεθνής ΜΚΟ – Υγεία/ Κοινωνικο-οικονομική στήριξη						
2	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Υποδομές υγείας						
3	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Εκπαιδευτικές υποδομές						
4	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Εκπαιδευτικές υποδομές						
5	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Υποδομές υγείας						
6	Διεθνής ΜΚΟ – Εκπαίδευση						
7	Εθνικός οργανισμός – Κοινωνικο-οικονομική στήριξη						
8	Δημόσιος φορέας – Εκπαίδευση						
9	Δημόσιος φορέας – Υγεία						
10	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Δημοτικές υποδομές						
11	Διεθνής οργανισμός – Κοινωνικο-οικονομική στήριξη						
12	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Υποδομές υγείας						
13	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Δημοτικές υποδομές						
14	Διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα – Κοινωνικο-οικονομική στήριξη						

	Εκτίμηση αναγκών	Έγκαιρος χαρακτήρας της δράσης	Οικονομική αποδοτικότητα	Παρακολούθηση	Αποτελέσματα	Βιωσιμότητα
Καλό επίπεδο	Οι στόχοι και οι δραστηριότητες του έργου ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις εκτιμήσεις αναγκών του 2016 και του 2018 ¹ .	Δεν υπήρξαν καθυστερήσεις. Το έργο ολοκληρώθηκε εντός της προθεσμίας.	Ο εύλογος χαρακτήρας των δαπανών αξιολογήθηκε και τεκμηριώθηκε.	Το πλαίσιο αναφοράς στοιχείων και παρακολούθησης μετρά τις εκροές και τα επακόλουθα.	Επιτεύχθηκαν όλα τα προβλεπόμενα αποτελέσματα.	Έργο βιώσιμο (ή πιθανότατα βιώσιμο) μετά την ολοκλήρωσή του.
Ικανοποιητικό επίπεδο	Οι στόχοι και οι δραστηριότητες του έργου ευθυγραμμίζονται με τις εκτιμήσεις αναγκών του 2016 και του 2018 ¹ από κάθε ουσιώδη άποψη.	Σημειώθηκαν καθυστερήσεις στην υλοποίηση του έργου, οι οποίες όμως αντιμετωπίστηκαν κατάλληλα.	Ο εύλογος χαρακτήρας των δαπανών αξιολογήθηκε αλλά δεν τεκμηριώθηκε επαρκώς.	Το πλαίσιο αναφοράς στοιχείων και παρακολούθησης μετρά τις εκροές αλλά όχι τα επακόλουθα.	Επιτεύχθηκαν τα περισσότερα από τα προβλεπόμενα αποτελέσματα.	Βιώσιμο έργο παρά την απουσία στρατηγικής βιωσιμότητας.
Ορισμένες αδυναμίες	Οι στόχοι του έργου συνάδουν ως επί το πλείστον με τις εκτιμήσεις αναγκών, αλλά οι δραστηριότητές του δεν ευθυγραμμίζονται με αυτές από κάθε άποψη.	Σημειώθηκαν καθυστερήσεις στην υλοποίησή του έργου, οι οποίες δεν αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά ή εγκαίρως.	Ο εύλογος χαρακτήρας των δαπανών δεν αξιολογήθηκε συστηματικά ούτε τεκμηριώθηκε επαρκώς.	Το πλαίσιο αναφοράς στοιχείων και παρακολούθησης μετρά τις εκροές αλλά όχι τα επακόλουθα, και μέτρα μεταπαρακολούθησης δεν ελήφθησαν εγκαίρως.	Πολλά από τα προγραμματισμένα αποτελέσματα δεν επιτεύχθηκαν.	Δεν εκπονήθηκε στρατηγική βιωσιμότητας και οι δραστηριότητες του έργου δεν ήταν βιώσιμες.
Μη ικανοποιητικό επίπεδο	Οι στόχοι και οι δραστηριότητες του έργου δεν ευθυγραμμίζονται με τις εκτιμήσεις αναγκών.	Στην υλοποίηση του έργου σημειώθηκαν αρκετές καθυστερήσεις, οι οποίες δεν αντιμετωπίστηκαν αποτελεσματικά και εγκαίρως.	Ο προϋπολογισμός δεν περιείχε λεπτομέρειες σχετικά με τις δραστηριότητες του έργου, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η εκτίμηση του κόστους.	Το πλαίσιο αναφοράς στοιχείων και παρακολούθησης δεν μετρά ούτε τις εκροές ούτε τα επακόλουθα.	Τα περισσότερα από τα προγραμματισμένα αποτελέσματα δεν επιτεύχθηκαν.	Το έργο δεν είναι βιώσιμο.
Δεν είναι δυνατή ακόμη η εξαγωγή συμπεράσματος						

¹ Το 2016, η Επιτροπή διενήργησε εκτίμηση αναγκών για βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δράσεις ως βάση για μια ενισχυμένη ενωσιακή στήριξη προς την Τουρκία σχετικά με την προσφυγική κρίση. Η τελευταία επικαιροποίησή της ανάγεται στο 2018.

https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/2016_needs_assessment_.pdf

https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/updated_needs_assessment.pdf

Συντομογραφίες

ΓΔ ECHO: Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων Ανθρωπιστικής Βοήθειας

ΓΔ NEAR: Γενική Διεύθυνση Γειτονίας και Διαπραγματεύσεων για τη Διεύρυνση

ΜΠΒ: Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας

CCTE: Υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την εκπαίδευση

C-ESSN: Συμπληρωματικό Κοινωνικό Δίκτυ Ασφαλείας Έκτακτης Ανάγκης

ESSN: Κοινωνικό Δίκτυ Ασφαλείας Έκτακτης Ανάγκης

FRIT: Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία

MHU: Μονάδα υγείας μεταναστών

PICTES: Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα

PIKTES: Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα

SHIFA: Ενίσχυση των υποδομών υγείας για όλους

SIHHAT: Βελτίωση της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού Σύριων υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και των συναφών υπηρεσιών που παρέχονται από τις τουρκικές αρχές

SUMAF: Στήριξη για την παρακολούθηση των δράσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης

Γλωσσάριο

Άμεση διαχείριση: Γενικώς, διαχείριση ταμείου ή προγράμματος της ΕΕ αποκλειστικά από την Επιτροπή. Αντιδιαστέλλεται με την επιμερισμένη ή την έμμεση διαχείριση. Στην περίπτωση της Διευκόλυνσης για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, τα έργα υπό άμεση διαχείριση υλοποιούνται από την τουρκική κυβέρνηση.

Αντίκτυπος: Οι ευρύτερες μακροπρόθεσμες συνέπειες ενός έργου ή προγράμματος που έχει ολοκληρωθεί, όπως τα κοινωνικο-οικονομικά οφέλη συνολικά για τον πληθυσμό.

Αξιολόγηση κατά πυλώνες: Η από μέρους της Επιτροπής αξιολόγηση των κανόνων και των διαδικασιών που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της έμμεσης διαχείρισης, προκειμένου τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ να διασφαλίζονται στο ίδιο βαθμό με αυτό στον οποίο διασφαλίζονται στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης.

Εκροή: Αυτά που παράγει ή επιτυγχάνει ένα έργο, όπως η παροχή μαθημάτων κατάρτισης ή η κατασκευή ενός δρόμου.

Έμμεση διαχείριση: Μέθοδος εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ, στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή αναθέτει καθήκοντα εκτέλεσής του σε άλλες οντότητες (όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις και διεθνείς οργανισμοί).

Επακόλουθο: Άμεση ή μακροπρόθεσμη αλλαγή που επιφέρει ένα έργο, όπως τα οφέλη που προκύπτουν από ένα καλύτερα καταρτισμένο εργατικό δυναμικό ή από τη βελτίωση των συγκοινωνιακών συνδέσεων.

Έργο βοήθειας σε χρήμα: Έργο που περιλαμβάνει άμεση μεταφορά χρημάτων στους τελικούς αποδέκτες.

Λογικό πλαίσιο: Αναλυτικό εργαλείο σχεδιασμού που καλύπτει την υλοποίηση, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση ενός έργου.

Οικονομική αποδοτικότητα: Η επίτευξη των σκοπούμενων επακόλουθων σε συνάρτηση με τα έξοδα.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-06>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2024-06>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου ΙΙΙ (Εξωτερικές δράσεις, ασφάλεια και δικαιοσύνη), του οποίου προεδρεύει η Bettina Jakobsen, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν η Bettina Jakobsen, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενη από την Katja Mattfolk, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου της, την Aino Rantanen, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο της, τον Pietro Puricella, διοικητικό στέλεχος, την Kim Hublé, υπεύθυνη έργου, τις Ainhoa Pérez-Infante και Erika Söveges, ελέγκτριες, και τον Luis Vicente, ελεγκτή. Γλωσσική υποστήριξη παρείχε ο Michael Pyper και γραφιστική υποστήριξη η Alexandra Mazilu.

Bettina Jakobsen

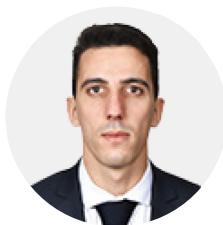
Katja Mattfolk

Aino Rantanen

Pietro Puricella

Luis Vicente

Alexandra Mazilu

Michael Pyper

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2024

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, τα λογότυπα και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-1845-4	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/325249	QJ-AB-24-005-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-1857-7	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/134565	QJ-AB-24-005-EL-N

Η Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία διοχετεύει στήριξη στον προσφυγικό πληθυσμό και στις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία. Εξετάσαμε τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαμε διατυπώσει το 2018, καθώς και την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της στήριξης στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης. Διαπιστώσαμε ότι, σε δύσκολες συνθήκες, η Διευκόλυνση παρείχε χρήσιμη στήριξη και ότι η Επιτροπή είχε βελτιώσει τη διαχείρισή της, υλοποιώντας τις συστάσεις μας. Στο σύνολό τους τα ελεγχθέντα έργα ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των δικαιούχων και παρήγαγαν τις προβλεπόμενες εκροές, αν και στην υλοποίησή τους σημειώθηκαν σημαντικές καθυστερήσεις για διάφορους λόγους. Τα έξοδα των έργων δεν αξιολογούνταν συστηματικά και η μέτρηση του αντικτύπου δεν γινόταν κατά τρόπο επαρκή. Η βιωσιμότητα διασφαλίστηκε μόνο στην περίπτωση των έργων υποδομής. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπήρχε περιθώριο αύξησης της αποδοτικότητας των δαπανών και του τεκμηριωμένου αντικτύπου της Διευκόλυνσης και διατυπώνουμε συστάσεις για βελτιώσεις στο πλαίσιο μελλοντικών δράσεων.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors